

ב שמקפידים עליו. אבל במקום שאין מקפידין עליו שרי, כמו שכתוב טעף ג' ג וזקפיד עליהם. אבל אם אינו מקפיד עליו שרי, עיין סימן ש"י טעף ב' (כ"י עמוד דף ד"ה חג). ועיין סימן רנ"ט (טעף ה) דבכל דבר שדמיו יקרים אסור, ודבר שאין דמיו יקרים אס נמנן לאורח אסור, עיין טעף כ"ה (ס"ק מה) ד ובבד הרבה, והוא הדין אכן גדולה או קורה גדולה, אם יש תורת כלו עליה מותר (רמב"ם שנת מה ו). ועיין סימן (סה) טעף כ"א: ה שמיאבתו איסור. כלומר שמומחה לדבר שאסור לעשות בשבת: ואם נשתמש איסור, פירוט, שהיה מונח עליו דבר האסור, דעשה כסוס לדבר האסור, אבל אם עשה מלאכה

ש"ח כתב צ"י (עמוד דף ד"ה וטעמ) צטט רמב"ם (שנת מה, י"ג) הרבה פעמים לאיסור טעטול מוקפה, ואחד מהם, שהיה ניכר שניתח שבת להטילים ששומרים גם בחול ממלאכה. והראש"ד (שם הלכה יג) נמן טעמ שהוא גדר להולאה: (א) עיין פ"ט סימן רע"ט. (וכמ"ס) הדין לקודנם של בשמים ב שמקפידים עליו ד"י שלא יתבלבל: הגה (ח) (והוא הדין כלים המיוחדים לסחורה ג (ב) ומקפיד עליהם: ה (ט) כל כלי אפילו הוא גדול ד (ב) ובבד הרבה לא נחבמל שם כלי ממנו לא מפני גדלו (א) ולא מפני כבדותו:

ל"ה
ש"ח
טעמ
שנת
ז'
טעף
ט'
ט"ה
ט"ז
ט"ח
ט"ט
כ'
כ"א
כ"ב
כ"ג
כ"ד
כ"ה
כ"ו
כ"ז
כ"ח
כ"ט
ל'
ל"א
ל"ב
ל"ג
ל"ד
ל"ה
ל"ו
ל"ז
ל"ח
ל"ט

→

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

א ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

→

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

טעמ
כ"ה
מגיד
טע

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

טעמ
כ"ה
מגיד
טע

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

טעמ
כ"ה
מגיד
טע

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

טעמ
כ"ה
מגיד
טע

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

טעמ
כ"ה
מגיד
טע

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

ב כלי ד' שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו: ו (ואם (ה) נשתמש לאיסור בנין השמסות כגון נר שהולק (ס) עיין לעיל סימן רע"ט (ט"י): בין לצורך גופו בנין קורנם של זהבים (יא) או נפחים לפצוע (ב) או אנונים (ג) קורדום לחתוך בו רבילה (ד) בין לצורך מקומו דחיינו שצורך להשתמש במקום שהכלי מונח שם (ה) ומותר לו לישלו שם (ו) ולהניחו האסור, אבל אם עשה מלאכה

טעמ
כ"ה
מגיד
טע

מצבור פריאזמין
בזמנן אמת אמת זמן גואל
מבין יונוס

זמני ה' מוקצה - (ס)
בזמנן אמת זמן מוקר
ע"כ

משכנות וזהב

פרי מגדים

צדקה

חכמת שלמה

2

שח כתב הרמב"ם בפרק כ"ד מהלכות שבת הלכה י"ב וי"ג שלשה טעמים. א', ומה אם הזהירו נביאים (ישעיה נה, יג) על דיבור והילוך שלא יהא כיום חול, קל וחומר שלא יהא טלטול כחול, ולא שבת. ועוד, כלי שמלאכתו לאיסור, יתעסק ויבא לעשות מלאכה. ועוד, הטוילים, כ[מת] יהא ניכר השביחה. והר"א ד"ל בהשגות, טלטול גדר ההוצאה, שבת קמ"ד ב', וקכ"ג ב' בימי נחמיה בן חכליה נשנית משנה זו, יע"ש. ובמגיד משנה' שם, דמחלה בימי נחמיה שלא נזהרו בהוצאה (מביאים ערומות נחמיה יג, טו), גזרו כלים של היתר ג"כ שלא לטלטל, ואח"כ כשנזהרו היתרו, ונשאר רק אבנים ומלאכתו לאיסור וכדומה, והטעם ממה שכתב הר"מ ד"ל, והחלת הגזירה היה משום הוצאה, יע"ש. ולטעם קל וחומר י"ל לצורך מזה מותר הטלטול, כבסימן ש"ו סעיף ו' וסימן ש"ז [משכנות וזהב אה א] הדפצי שמים מותר, ודוי לבוא מן הדין כו', ואנן קיימא לן דלמצה נמי אסור לטלטל [סימן] הקפ"ו (מ"א ס"ק עג). וביום טוב לדעת הר"מ ויהי טוב א, ד ר"ן וההלכות ור"ף ביצה ה, ב) והוצאת אבנים, מדרבנן, לא מן התורה, כרש"י ביצה י"ב א' ור"ה אלא מלפניו, אפילו הכי מוקצה אסור ביום טוב, כמו שכתב המחבר בסימן תצ"ה סעיף ד' ור"מ פרק א' מהלכות יום טוב הלכה ד' והלכה י"ז ובמגיד משנה שם. וא"כ נתן הר"מ ד"ל טעם כולל לשבת ויום טוב, האלו גדר הוצאה היה גזירה לגזירה, ולא סבירא ליה כרש"י בזה, עיין ביצה י"ב נפש ד"ה לפלגין ול"ז א' ור"ה אטו, וסובר הא דאמרין (שם לו, א) טלטול צורך הוצאה ביום טוב לבית שמאי, יע"ש דלית להו מתוך, מה שאין כן לבית הלל ביום טוב, על כרחך משום קל וחומר ושאר טעמים, הוא הדין שבת. ודע, ריום טוב כל מה שאסור בשבת דיבור והילוך חול הוא הדין ביום טוב, ושנינו במגילה, ב) אין בין יום טוב לשבת כו', וכמו שכתב המגיד משנה יום טוב פרק א' הלכה י"ז, וכשם שעוגג יום טוב שוח לשבת (דמביי שם, ה, טז), דכתבי (ישעיה נה, יג) לקדוש ה' מכובד, ויום טוב בכלל, הוא הדין ממוצה הפצ"ך דבר דבר. ועיין מ"א [סימן] תקי"ח ס"ק ג' ולוקה, ואי"ה יבואר שם. דב"ז ו"ל בהוצעתו לסימן זה [עמוד רעו ד"ה ונתן] הביא ששה חלקים במוקצה, א', חסרון כיס, ב', מלאכתו לאיסור, ג', מוקצה מחמת גופו, ד', כלי מותר שמונח עליו דבר מוקצה מחמת גופו, ה', מוקצה מחמת איסור, מחובר או מחסור צידה בין השמשות, הו', מוקצה מחמת מצוה, כנוי סוכה ועצי סוכה, וכבר ידעתי מיעוט ערכי ועניניה, ומאומה אין בידי מודחי הפוסקים, אמרתי אלכה לי לאטי אולי אמצא דעת קדושים והי יעזר לי. א, חסרון כיס מוקצה, העיד בו מרן המשגיב ד"ל שאין בו שום תקנה לטלטלו בשבת. ובסימן הנ"ט סעיף א' גיזר עמר שנתן לאוצר לסחורה מהני יתור, אלא הכי פירושו, כל זמן שהוא בקפידתו ורואי מוקצה הוא, אם ייחד מעבר שבת שרי. ודין היחוד יע"ש בסימן נ"ט ואי"ה יבואר בסימן זה [סעיף ב-ג כו' ג"כ, ה', מלאכתו לאיסור, משמע אפילו עושה מלאכה

ב שמקפידים. עיין מ"א. דהכל תלוי בדעתו, אם אין מקפיד לא הוה לדידי מוקצה מחמת חסרון כיס, כמו קורנן של והט"ס, ג ובמקפיד, עיין מ"א. ובסימן ש"י סעיף ב' במידו לחכילה וכלים אם מקפיד כו'. ובסעיף כ"ה חות מ"ח נתן לאוצר לדרך יתור, ולא מהני מחשבה, ואי"ה שם יבואר: ד ובבבד, עיין מ"א. רמב"ם פרק כ"ה מהלכות שבת הלכה ו', ללו דוקא כלי, הוא הדין קורה שמוחה לכה, וכלי אפילו אין עשויה לטלטלה בחול אפילו הכי שרי, עיין ב"י [עמוד רח"ד ל"ה וכל]: ה שמיאלאבת, עיין מ"א. ואם לא עשה עדיין בה מלאכה, כי אם חדשה והזמינה ועומדת אם למלאכה איסור, עיין סימן רע"ט [אשל אגרה את יד רין ב] מה שכתבתי שם, ובשנת [רח"ש יוסף] מ"ד א' [ד"ה אמר רב יהודה], ומלאכתו לאיסור חף דרכו, והעד שופר, עיין מ"א (מ"ה) [ס"ק יח], וקנ"ח האלק, בית קניטל וען תקוע ע"י שר"ף, ונתנין שם אגוזים ושזנרס, הנה בסימן (ש"ד) [גיג] חות וי"ן ב"ז עיין ששמישו נכך אין זה צנין אפילו בחוק, כמו כלי דביל עש שר"ף. אמנם בסימן סכ"ח צמ"ח חות י"ב גבינו בנורג הרק כו', כשחיקת תצלין במחשבה, אע"ג ללא גדולי קרקע ולא שיק טחינה, אסור מדרבנן דהכלי מיוחד לכה, עיין אליה רבה שם [ס"ק] י"ה, יש לומר הוא הדין כלי זה מיוחד לנכור אגוזים הוה כעין מחשבה ויש לאסור מדרבנן, ובלגו שם [סעיף] דמתקנתו לחכילה, ואי"ה שם [אשל אגרה] חות י"ן וי"ן וכלי, ונראה להקל, עיין ט"ו [סוף חות] י"ד: ז ואב, עיין מ"א. כפיס לא חף אלא שהיה מונח עליו איסור, הא עשה מלאכה איסור בין השמשות משום הא לא הוה כפיס. ועיין מה שכתבתי ע"י [ספיחה] למשנות וכן חות ח"ה לא הוה חפץ להסמט שיבא מונח בשוה: ז' וזהניחיה. עיין מ"א. (ש"ה) [סימן רכו ס"ק] י"ט בשמות שבת, משמע הוא הדין אגוזים וכו'א כהן, וכן, יכול ליקר עד מקום שילג, ואפשר הוא הדין מוקצה מחמת חסרון כיס, וכן הוא מובאר בסימן ס"ח חות ה' צמ"ח בחזונו מילה, וב"ז [סימן] רס"ו [ס"ק] א' ב"ז חולק וסובר בלתי חדר מחמת חסרונו כוסן משום מחלקו, וכן דלחן ממיל להניחו במקום שילג, י"ל במלאכתו לאיסור, לא באגוזים, וכל שכן חסרון כיס דהמור מטולס, כנראה מצות יוסף בהוצעתו [ריש הסימן] שאין בו דרכי היתר, עיין מה שכתבתי ע"י [סוף חות בן משה], ועיין אליה רבה [סימן] ס"ח א' [ס"ק] ה' דשתי על דלחן כדור שיטתך, מה שאין כן זה יודע ודאי, יע"ש. ואי"ה עיבא בסימן [שליה] [שלא] [אשל אגרה] חות ה', ועיין חוספות צ"ה ג' ב' ד"ה חבל, ובהנהיג אש"ר"י שם [ס"ח סימן א' ד"ה מהיבא] "להחרי"ו" ור"ן שם, א' ד"ה וימנה [ורש"י שבת מ"א א' ד"ה נצרך, מוליכו למקום שילג, כ"ז], ואיני יודע למה לא הביא ב"ז, משמע מחדר לחדר נמו שרי, חל מרין ורש"י י"ל רק בחוה הדר, והוכחת רבי יצחק שם, כמו שכתב הר"ן י"ל, ומשום הכי אחרמל מילה אסור לחדר חדר, ואיני סביר שוב, עיין מ"א [סימן] רס"ו [ס"ק] י"ע, ומשום [סימן רכו סעיף יב בנה] יש לומר הפסד גדול החירו, ומיהו ממה שכתב [הט"ו] צו"ד [שם] החירו

שח (ישעיה נח"ה) ומתה י"ז
 י"ב
 באיזה מקום שירצה, נ"ב
 הטעם מוקצה צמ"ח [ס"ק]
 ו', דכל דבר המוקצה כל זמן
 שהוא כדור מותר להטות יתור,
 עיין בחידושי ל"ה שם
 חת"י שם דלמי לתור דמותה
 ליתנו גם לחצו וחברו י"ט
 לתקום שרייה, עיין דב"ח
 מותר לטלטלו מותר ליתן גם
 לטות, והנה נראה דהיה זה
 כן, ומה שכתבתי שם, שם
 דבוסה [הס"ח] א' שהגה"ש, שם
 דהתורה שם כן הוה מונחין של
 אה"ש יבואר וכו' ח"ה למה
 המכה ולחלו כדור וכו', ל"ה
 זה כפי ולקדוה בחורה נמו
 לטלטלו, א"כ הוה ח"ה אסור
 כפיטול דלם מנחה על הקרקע
 אסור לטלטלו והוה מוקצה,
 ובעל מחקך מה דנבדחו כדור
 מותר לטלטלו הינו דכל זמן
 שבעדו כדור מותר לטלטלו,
 וכן על כן מפרש דלם
 נמשך כפי ועולה לתורה מותר
 לתנו גם לחצו, חף שם היה
 מנה על הפרק ח"ה אסור
 לטלטלו, א"כ הוא הדין בכל
 מוקצה הוה כן, והה צורה גם
 כחצו שם דרש"י חף לקחו
 דרך היתר או בשוגג, אבל אם
 כבוד לקחו שלא כדן, או אסור
 לטלטלו יתור חף מותר רק
 לדרך לחצו מותר, ע"ש, וזה
 כדור ויכן נרש"י ודח"ק שג'
 לחצו, ולדעתי נראה להכריע
 שבת סימן רס"ו [ס"ק] טו
 [שארית] לתנו
 לחצו, ולדעתי נראה להכריע
 מה שכתבתי שם י"ל
 דהתוספת שבת לא ח"ה רק
 נכסלו בחוד, ולא בשוגג ודק
 היתר, וזה בחוד וי"ק

3

[פ"ה]

יד לרעה
והרשב"א
עין פסק
לפי דין
והפ"ח
כל הכלים
ע"ה:

רמ"א

פסק כל
בין שבת
ביתא
מחייב
י"ח דמי
והרי"ט
חלק ר"ג
משנת
ה הלכה
סימן ס"ז
דיני שבת
ה"ב:

שבת שם
מרטנבורג
לבוש סימן
ודשן שם
זס פה א:

שם בשם
מרטנבורג
סימן לב:
ה שם בשם
מרטנבורג
זאג שם:

עם פג ד:
ען שם:
ד"ל [סימן]
עין [עין]
עין [עין]
עין [עין]

רש"א

פ"ד אב"ה
ב"ה והלכה
ע כל הכלים
לפי דין
מ"ח ח"ה
מ"ח ח"ה

ה אב"ה מחמה צ"ב. ואיתא בירושלמי פרק ה' דצילה [הלכה א] כשתחשב עליו לתשמיש מותר לטלטלו אפילו עיקר כוונתו מתמה ללל ועיין בשנת דף קכ"ד ע"ג: ו שם אב"ה איתא דהיתר וכו'. והוא הדין כשמלאכתו לאיסור ולהיתר (שלטי גבורים פרק י"ז שם

תם, א חות נ ננסת הגדולה הגה"ט
ל"ה ב"ה): י ובתבי הקדוש.

פירוש, ספרים שמוחר לקרות בהם, ללא כעולת שבת [ס"ק י"א] עיין

סימן של"ד סעיף י"ג. כתוב בשלטי

גבורים פרק ח' [שנת ל"ה, א חות נ] דנייר חלק היו מוקצה. ונ"ך לומר

דהוי מוקצה מחמת חסרון כיס, דכיון דעומד לכתיבה קפיד עלייהו.

עיין מה שכתבתי סימן ש"ו סעיף י"ד [סוף ס"ק ס']:

ב (ב) [י"ט] ונאבל שלא לצורך בלל (ח"י) אבוד לטלטלו [ב' ב] ובתבי (כ) הקדוש ואובלים

מותר לטלטלם אפילו שלא לצורך (י) בלל: הגה (ג) [כ"א] וחסילין אין לטלטלם כי אם

(ב) אב"ה של"א לצורך ב"ה כ"ו. ז"ע לפי זה הי"ך נושא"ס סכניס נדון שלהם תלוי בהגדרה בשבת והולכין עמהם לצית הננסת שאין שם לורך בהם. [ו] ואין לומר דהוה שלא כדרך הולאה, דהא נסעיף א' חומר נסכין של סופרים אפילו חנונים נדון עם שאר סכניס, והכי נמי כאן שלא לצורך.

ונראה לי דלא אסרו בזה אלא שלא לצורך כל היום, אבל אם ישתמש בו היום והוא נושא אלנו כדי שיהא מוכן לו בשעתו שרי. ועיין מה שכתבתי סימן תקי"ח [ס"ק ב]:

(ג) ותפילין אין צ"ב צ"ב כי אם לצורך. כ"ו [עמוד ל"ו ד"ה ודע] הביא דברי מהר"ל חביב בזה דמתיר את הטלטול בתפילין, דלא כספר

אחד שאוסר הטלטול מטעם מוקצה כיון שאסור בהנחת תפילין, דכתבו המוספות [ב"ה טו, א ד"ה ה"ב] שאין

איסור בהנחתן בשבת, ע"כ. ותוונא לי, דכיון דהיתר הטלטול תלוי בזה

שאין איסור בהנחתן, ה"ל ככר פסק הכ"י ושו"ע נסימן ל"א [סוף א] שיש איסור בהנחתן בשבת ויום טוב, כדברי הוזהר [וזהר הש"ס סד

הסו"ס סד, ד] וז"ל שפיר אסור הטלטול מטעם מוקצה, ולמה הסכימו כ"י ורמ"א כאן להחיד הטלטול, וז"ע:

דרך פ"ה פ"ה היריק"ש

סוף ד"ה [ובתבי הקדוש ב"ה] מותר לטלטל תפילין אם יש לורך בדבר, וספרי שפיר להשמעת קול חשיב כלי שרי, ואסור לטלטלם כי אם לורך גופו או לורך מקומו:

מחצית השקל

ליה רבא חזי לאורחים, וא"כ מותר ע"י הערמה זו. והשיבו אית לי גם לאורחים, ולכן אמר ליה גלית אדעתך בתשובה ראשונה שאמרת אית לי אחרוני דכרבה סבירא לך, ולא נסתפקת כי אם אי מותר ע"י הערמה, והשבתיך דמותר, ושוב אמרת דאית לך לידוך וגם לאורחים ושוב ליכא לתערוב, לכן לידוך אסור ולכולי עלמא שרי אפילו בלא הערמה, וכדסבירא ליה לרבא. ומהו משמע דגם תלמודא ריין סבירא ליה

בירושלמי, דהא לידוך דקיימא לן כרבה דכלי שמלאכתו לאיסור מותר לצורך גופו ומקומו ואסור מחמה לעל, אם כן לידוך כלי שמלאכתו לאיסור יש לו דין כלי שמלאכתו להיתר לרבה, וכיון דלרבה שרי להערים ככלי שמלאכתו להיתר במחמה לעל, הוא הדין לידוך שרי להערים מחמה לעל ככלי שמלאכתו לאיסור. ודע, שכתב הט"ז ס"ק כ"ב, מה ששייכים סנינים והולכים עמהם לבית הכנסת או במקומות שלא יצטרך להם, דשפיר עבדי, דמכל מקום כיון דאפשר שיצטרך להם היום וגו' שאין אצלו

שידיו מוכנים לו, שרי. ולפי זה לפני"ד אחר מנחה שאין דרך שוב לאכול היה אסור, וכמו שכתבו סימן שפ"ג סוף ר' לענין תפילין כלים, ועיין שם כמ"א ס"ק ט"ו. אולם אם גושאין אצלו שלא יגנובו, בלאו הכי שרי. ועיין בתוספת שבת [ס"ק ח]: [פ"ה] ובתבי הקדוש. פירוש שפירם כי דלא

כגי' שבת, ר"ל, שהקשה האמרין בגיטין דף ס' [ג"א] ספר הפטרה אי לאו דניתן לקרות בהן [נמן הדין] אסור לכתוב כי אם ספרי שלם, והוא הדין דאין קורין בהן, ומהאי טעמא אפילו בטלטול אסור, אלא משום עת לעשות כו' [הג"ה ק"ט] פ"ה דאי אפשר לכל אחד לכתוב ספר שלם, ועיין לעיל במ"א [י"ח] סימן רפ"ד, הוחר הכתיבה והקריאה וגם הטלטול היה אסור בטלטול. ועל זה השיב מ"א דבאמת כאן לא הוחר כי אם אונתן

כתבי קודש שקורין בהן. וכתב בספר (א"ר) [נולת שבת] [ס"ק יג] שבשיידי ננסת הגדולה [הג"ה] את הן [שנסתפק אי מותר לטלטל מגילת אסור. ובספר אליה רבה [סוף ס"ק י] התייר. ובחלכות פורים [סימן תש"ח] כתב בספר קורין המגילה, וא"כ הרי כמו ספר הפטרה קודם שהוחר לכתב, ע"ש. ולענין יש לפקפק בראיה זו, ניהו דאסור לקרות בה בצבור, מכל מקום כל אדם מותר ללמוד מתוכה, וכדאמר רבי יהושע בן לוי בגמלה דף ד' [ג"א] פורים שחל בשבת ע"ש. על כל פנים אם חל פורים ביום ראשון אין

להביא המגלה לבית הכנסת בשבת לצורך קריאתה כליל מוצאי שבת, דהוה ליה מכין משבת לתול, אם לא שילמוד מתוכה בבית הכנסת דב"ב מה שבעוד יום בשבת. ועיין מה שכתבתי בהלכות מגילה [שם ס"ק יב]:

בשבת תהיון כוים. ר"ל, דלא תיבא דהמוקצה היא משום דעומד

(פ"ה) אב"ה מחמה צ"ב (כ"ו). יאיתא בירושלמי ב"ו ועיין בשבת דף קכ"ד ע"ב. ולענין כוונתו, דשם פליגי, רבה סבירא ליה אפילו כלי שמלאכתו להיתר מכל מקום אסור לטלטלו מחמה לעל, ורבא סבירא ליה דאפילו מחמה לעל שרי, וכונתו קיימא לן. ואיתא שם רב מרי בר רחל הוה ליה כרים ונסתת מונחת בשמש, אתי לקמיה דרבא אמר ליה מהו לטלטלינהו, אמר ליה שרי. אמר ליה אית לי אחרני, אמר ליה הוה לאורחים. אמר ליה אית לי גם לאורחים, אמר ליה גלית אדעתך דכרבה סבירא לך, לכולי עלמא שרי, לידוך אסור, עכ"ל הגמרא. וקשה, אי פשיטא ליה לרב מרי כרבה דמחמה לעל אסור, ולעורך שכיבה יש לו אחרים לדידיה וגם לאורחים, א"כ במאי נסתפק ואיהו עד היתר יש בזה

אשר בא לשאול לרבא. גם עורך יישוב מנא ליה לרבא רב מרי כרבה סבירא ליה, דלמא נסתפק בזה ועל זה בא רב מרי לשאול אם מחמה לעל מותר. ועל כרחך צריך לומר דזה מוכח מתשובתו הראשונה שאמר ליה רבא סתם שרי ואמר ליה רב מרי אית לי אחרני, ואם היה ספיקא אי שרי מחמה לעל, וביון דאמר ליה רבא סתם שרי על כרחך מחמה לעל שרי, ומה בכך דאית ליה אחרני, מכל מקום מותר. דליכא לימיר דרב מרי היה תושב דלמא מאי דאמר רבא שרי, לא הויתר מחמה לעל אלא דכרבה רבא דאין לו אחרים ולכן מותר כדי לשכב עליהם, ולזה אמר ליה אית לי אחרני, ואם אף על פי כן הוה לו רבא או ודע לו המחמה לעל שרי, זה

אי אפשר לומר, דאיך סלקא דעתא דרבא התייר לו כדי לשכב עליהן, וכי מאי סלקא דעתא דרבא דעל זה ישאל רב מרי, וכי יסתפק רב מרי אי כלי שמלאכתו להיתר מותר לטלטל לצורך גופו. אלא על כרחך פשיטא ליה לרב מרי כרבה דמחמה לעל אסור כרבה, ובא לשאול לרבא אם ע"י הערמה מותר, ובאיהו אופן אפשר להערים, כך היה כוונת רב מרי. אבל רבא תחלה היה סובר דרב מרי שואל אם מחמה לעל שרי, לכן השיב לו סתם שרי, ורבא לשיטתיה דסבירא ליה מחמה לעל שרי, וכשהשיב לו רב מרי אית לי אחרני, או הבין רבא דעל כרחך לא נסתפק אי מחמה לעל שרי, דא"כ מה זה שאית לי אחרני, הלא רבא אמר סתם מותר על כרחך לא לשיבה נתמין, כמו שכתבתי לעיל דאיך ישעה רבא דבזה נסתפק רב מרי או מותר לטלטל כלי שמלאכתו להיתר לצורך גופו, כנוכח לעיל, אלא על כרחך דרבא נתכוין דמחמה לעל שרי, א"כ מה זה התשובה אית לי אחרני, מזה הבין רבא דרבי מרי פשיטא ליה דמחמה לעל אסור, ואפשר היה סובר דגם רבא הכי סבירא ליה, ולא נסתפק כי אם אי שרי ע"י הערמה, והשיבו רבא דמותר ע"י הערמה. ולזה אמר ליה אית לי אחרני, וא"כ הערמה פשוטה לטלטל מחמה לעל והערמה יהיה לצורך שכיבת

סופן משום חתלתן, משמע הו' לכו לכו, חף בנאותו חדר, ושמי' מלאכתו לאוסור קיל טפי מתסרון כ"ס. ויש להקשות אם כן מה ראייה מטופין על גבי בילה לרבי יצחק, דקיל ממלאכתו לאוסור, והעד מנוה שכתב הר"ם שנת מ"ג (המאור יט, ב ד"ה המוסר) ללא קיימא לן כרבי יצחק דבשיטת רבי יהודה חמרה, יע"ש שה"ך דהחמיר במוקצה מדעת, ולרבי שמעון שרי, אם כן הרי לרבי יצחק קיל מכל מקום ממלאכתו לאוסור, וז"ל, והדברים ארוכים. וזה שכתב דמות ללולטל מוקצה דרך הילוכו ברגליו, עיין רש"י שנת קכ"ו ח' ד"ה ברגלו ללא הו' טלולטל, היינו חף קיל מן טלולטל מן הצד, דרך הילוכו, והו' שאמר "כדו" סיניס וז"ל, כאלו חמיר "כדו" ולא יומה, רק דרך הילוכו. ואמר כמו שכתוב במלחמות, דבר"ן (שנת ג, ח ד"ה אש"פ) שמי' חף מוקצה טלולטל וכוונתו, ובעל המאור ור"ן סוברים שזה במוקצה לרבי יהודה ימדת דקיל טעם הסו' זה, לא במוקצה דגופו ולאוסור, והמ"ח לשיטתו, ואולי יהיה זה קישור דבריו דהר"ה לסימן רס"ו אות ו"ט דאפילו מוקצה דגופו דהמיר יכול לטלולטל לכל מקום שירצה, גילוי מלחא הוא כמו לרבי יצחק טו', הוא הדין כאן גילוי מלחא מרבי יהודה שמי' שנת ע"ד מוקצה דגופו ומחמת אוסור, ה"ל דברו ברגל כל סוקר, כידוע דרכו הטוב

(ב) אב"ל. עיין ט"ו. בסעיף א' מטלולטל ביד, וכאן תלוי בחגורה, עיין אליה רבה אות ט'. ובסימן תקי"ח (סעיף א', יום טוב לענין עירוב, יע"ש. והוא הדין ביום טוב בבית, כל שאין צריך כלל אין לטלולטל, כמו בשבת. טלולטל הגט בשבת ויום טוב, אה"ע סימן קל"ז סעיף ז' המחבר אוסר והר"ב מותר, הביאו שירי נוסת הגדולה בהנהגה הב"י אות ג' ד'. ומגילה מסופק בו, ובאליה רבה (סי"ק) יו"ד מגילה ככתבי הקודש. לכאורה כחשל פורים ביום ראשון והולכין לבית הכנסת במוצאי שבת, אם בין השמשות, יש לומר שבות במקום מצוה לא גזרו בין השמשות, עיין (מ"א) סימן ש"ב. ומיהו יראה להתיר, כמו שכתב באליה רבה. ודע, דסבין של שחיטה ומילה יש בהן ג"כ מלאכתו לאוסור, ואף אם ימצא מי שאין מקפיד ומשמתם בהן דברים אחרים לפעמים, מכל מקום מלאכתו לאוסור מקרי. ועיין סימן של"א במ"א (סי"ק) ה', ויו"ד (סימן) רס"ו ט"ז (סי"ק) א', דמוקצה מחמת חסרון כ"ס כו'. והוא הדין כלי שמלאכתו לאוסור ובין השמשות נטלו לצורך גופו ומקדמו. להר"ב בסימן רס"ו שם (סעיף ב) מותר אה"כ לטלולטל שלא יגנוב, ולהט"ו ומ"א אוסור כהאי גונא. וא"ח במ"א כאן (אתו ו) וסימן של"א (אשל אברהם אות ה) יבואר ע"ד: (ג) ותפילין. עיין ט"ו. וכן כתב המ"א אות ו"א. ועיין סימן ש"א סעיף מ"ב במקום שאין משתמדין מכניסין זוג זוג, אלמא דליכא אוסור תורה על כל פנים במניח תפילין בשבת, והתירו משום בזיון תפילין, והוא הדין כאן, דשלא יגנוב הוה כבזיון, ושירי מדרבנן הטלולטל. אבל בתרומת הדרשן (סימן) עי"ן משמע אע"ג שלא דיישינן לגניבה שרי, וראיה מסוף פרק קמא דביצה (טו, א) משלחין תפילין ביום טוב כו'. וי"ל דלהניח בפרהסיא או לשום מצוה אוסור, אבל אם מניחן כך לשמירה בעלמא כקמי' וכדומה אין אוסור, אף להמחבר בסימן ל"א, ומשום הכי לא הוה מוקצה. ועיין ב"ח כאן (עמוד רנ ד"ה כתב) ומ"א (סימן) ש"א אות י"ב, שבת ס"א א' יש לומר לא ירא לרשות הרבים אף בעודן עליו מבעוד יום, ומוקצה בעודן בידו שרא לטלולטל כמה, עיין מ"א (סי"ק) זי"ו, קא משמע לן לרשות הרבים לא יצא דחיישינן כו'. ואי"ה במ"א אות י"א יבואר ע"ד:

שכתב (הג"ט סעיף ה) שאינו מנדנד, היינו ממש כ"ל, ובסימן ש"י סעיף ו' ובסימן רס"ה (סעיף ג טה"ח) מה שכתב בשמן, אי אפשר ומבעיר, ובסימן ש"ח לרשות עשוה או הלב תלוי אין מבעיר ושירי חף בחליו, וכן, הוא לכו דוק, ואי"ה יבואר ע"ד בסימן תקי"ג (משבנות זבח אות א'; אשל אברהם אות ב) וסימן מטעם טלולטל מוקצה, ובסימן רס"ה מדין מבעיר מיירי, ז"ל, דכח כפירוס דאין בו אוסור מוקצה, וז"ל. ואי"ה יבואר ע"ד בסימן תקי"ג (שם) וסימן תקי"ח: ב' שפיראבת. עיין מ"ח. והא הוה לאוסור, אוליג בתריה, על דרך כל הנלוס הולכין חמיר רוב השמישן (סימן מט' סעיף ו'). וקלת לראי' מתדוסי הרס"ח שנת קכ"ג (פ"ח ד"ה הא דמנן מדוכה עם שום, בקדריה) (קדריה) וי' המטלולטל עם תפילין, אע"ג שפעמים מניחין כך פירות הוה מלאכתו לאוסור: י' ובתב"י. עיין מ"ח. הוא הדין מגילה מותר לטלולטל, עיין מה שכתבתי בט"ו (אות ב). וי"ד חלוק אם מקפיד שלא לגזר פי לוחותיו, הוא מוקצה מחמת חסרון כ"ס. מלת מלוה עבר פסח נכסות אין לו דין חולקין, והוא הדין אוכלי צמחא אין להם דין חולקין, ובסימן חמ"ד אשל אברהם אות א' ח"ה יבואר ע"ד:

הנהגות וחזרות

- 1) עיין סימן ש"י סעיף ו'
- 2) מ"ח ס"ג (ק) וסימן רס"ו
- 3) סוף סעיף ג' (בטבת) וסימן ש"ח סעיף ו'

- 4) (פ"יין ב"ח)
- 5) בן הניח הב"י (עמוד רט ד"ה וי"ח וי"ג כ"ס הר"ן שנת לאסור, וכן הוא בר"ן שם. אולם בדיוסי הרשב"א המוחם להדין (שנת קמ, ב ד"ה סין כתב דשרין ליל שמלאכתו לאוסור לטלולטל אפילו כדו לגמרי, וכ"כ הר"ה ז"ל, ע"ל:)
- 6) ז"ל (תה"ח חז"ר ב"ח ד')

שיעור תשובה

שח (1) שירבה. עיין באבן עזר סימן רס"ו (סעיף יב מהחן שדעתו דדוקא בבלי שמלאכתו לאוסור שנתרת כלי עליו ורשאי על כל פנים לטלולטל לצורך מקומו, לכן כשבאו לירו יבול לטלולטל לאיזה מקום שירצה, אבל במוקצה גבור, אפילו בא לירו בערב שבת ושבת כשהגיע שבת, צריך להניחו מיד, יע"ש: (ט) הקדש. עיין באר היטב. וכתב באליה רבה (סוף ס"ק) דמגילה נראה שדעה סתמית הקודש, ועיין לקמן סימן תרפ"ח כתב הפרי חדש (אתו) שאוסר לטלולטל, והביאו באר היטב שם (ס"ק ו):

באר היטב

(1) שירבה. דמין שהוא כדו רשאי לטלולטל יומה, ונראה לי דאפילו שנת ונטלה בידו רשאי לטלולטל יומה, מ"ח (ס"ק ו), איתא שנת דף קכ"ו שנתה לטלולטל מוקצה ברגליו דרך הילוכו, מ"ח (שם): (ז) א"ע. ואם חישב עליו לחמשים מותר לטלולטל אפילו עיקר כוונתו מחמת ללל, ירושלמי פרק ה' דביצה, מ"ח (ס"ק ט): (ח) א"היתר, והוא הדין כשמלאכתו לאוסור וליתר, מ"ח (ס"ק ט): (ח*) אוסור. בשלי"ה (מסכת שבת סוף פרק גי מצוה הזוהר על זה כי אף הוראים לא שמים על זה עיניהם: (ט) הקדש. וי"ד חלק הו' מוקצה מחמת חסרון כ"ס, מין דעומד לכתובה, שלטי גבורים, (מ"ח ס"ק ו): (י) מ"ח. וקוסום וקפירות ולוחות וסבין קטן שכל גבי השלחן מותרין גם כן אפילו שלא לצורך כלל, שנתה"ג: (יא) ותפילין. עיין ט"ו (ס"ק ג) ומ"ח (ס"ק יא) דאין לטלולטל כי אם לצורך גופו ומקדמו, ועיין לעיל סימן ק"ט (ב) מה שכתבתי שם:

ביאור הגר"א

(יד*) או יגנוב. שם ב"י (טו) (וה"ל ב"י מוקצה כו'. מתנותין (שם) קמ"א א' סבין כו': (טז) יבן מותר יצא. עירובין פ"ד א', ושבת ק"מ ב' האי כתיבתא כו', ובכחו שכתוב לקמן סעיף ט"ו. ויש קמ"א ב' הא במאי עסקינן בפרוסי: (יז) יבן ב' י"א ב' שבת קכ"ג א': (יח) (שם) ד' ב"י (שם) קכ"ב (ע"מ) וקפיד (ש"א): (יט) אב"ל. שם וקמ" ב' וחזרו והתירו אפילו כו', ולא קאמר והתירו לגמרי, וכן שם וקמ" א' ואפילו מחמת לעיל, ולא קאמר שלא לעורך כלל: (כ) ובתב"י. שלא היו בכלל הגזירה דנחמיה, ועיין תוספות (שם קמ, ב) ד"ה קפדוסי: (כא) (וה"ל ותיפ"י, גיטין פרק תנוקין (ב, א) האי ספרא דאפדתא כו':

הנהגות ריב"ק

(1) (הנהגות) אב"ל בנגיעה בפ"א. עיין ר"ס סימן תקי"ג ונתב"ל שם (ס"ק ג): (ה) (שם) היתר הפוגה י"ל דבר מוקצה. אפילו היכא דמנדנד, דהוה ליה לטלולטל כלאחר יד לעורך דבר המותר, עיין מ"ח לעיל סימן רס"ה ס"ק ד' (1) (שם) כ"אחר יד. לפי זה מותר רק לצורך גופו ומקדמו, וקשה ל' הא מדנדי השו"ע לקמן סימן (ש"י סעיף ח"י) (שוא סעיף ט) מותר לטלולטל בנפשו אפילו לצורך דבר האוסור מותר, והמ"ח שם לא חלק, ואי"ה הכא ג"כ ימא דלא הו' טלולטל כלל, ואפילו לצורך האוסור לשמירי, ובתקוה הדין מנהיגין כש"ס סימן רס"ו (סוף ו) מדמי ל' להיא דקש שכל גבי המטה דמועט בנפשו:

Abret, Salomon ben Abraham, 1235-1310

16

חידושי הרשב"א

לרבינו שלמה ב"ר אברהם אדרת

מסכת שבת

יו"ל על-פי כת"י ודפוסים ראשונים,
בצירוף מבואות, ציוני מקורות,
מקבילות, הערות ובאורים

מ א ת

הרב יאיר ברונר

הוצאת מוסד הרב קוק • ירושלים

אותה כלל קאמר וכדאמרן, והכי קאמר ליה בשלמא לדידי דאמינא דלצורך מקומו שלא לצורך קרינן ליה ומינה דלר' נחמיה אפילו מלאכתו להיתר לצורך מקומו לא מוקמינן לה למדוכה כר' נחמיה וכדאוקי לה רבה לעיל. אלא לדידך דאמרת דצורך גופו וצורך מקומו כהדדי גיהו א"כ כמאן מוקמת לה⁵⁰. ואע"ג דהשתא לא איירי אינהו כלל בדר' נחמיה, מכלל פלוגתייהו נפקא להו כדאמרן. וא"ב עיקר תיובתיה דאביי לקמן הוה⁵¹ גבי פירושא דמתניתין דהא פליגי התם בהדיא בדר' נחמיה, ולא דוקא מותיב אביי לרבא הכא והתם, כל יומא⁵² לא פריך ליה מינה, אלא דתלמודא הוא דמסדר להו לאקשווי הכא והתם, כנ"ל.

76 [קכד, א] אמר רבא מנאי דלמא לעולם אימא לך לאהר התרת כלים כו' בהאי פורתא לא מיעפש. כלו' והלכך לאו צורך גופו מיקרי אלא הו"ל כמחמה לצל⁵³. וא"ת א"כ לישתרי דהא כלי שמלאכתו להיתר אפילו מחמה לצל שרי כדרב'. וי"ל דהכא רבה גרסי', דהוא רבה בר נחמני דאס' אפילו כלי שמלאכתו להיתר במחמה לצל⁵⁴.

← ואתא רבי נחמיה למומי' לצורך גופו ולצורך מקומו אין מחמה לצל לא. פירש"י⁵⁵ ז"ל דהאי צורך גופו וצורך מקומו דר' נחמיה, היינו לצורך תשמיש המיוחד לו, הא לא"ה לא. וכדאמרין⁵⁶

דלר' נחמיה אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו ואפילו טלית ואפילו תרוד. ותניא אין מטלטלין לא השופר ולא את החצוצרות, ואוקימנא לה כר' נחמיה כדאי' בשלהי פ' במה מדליקין⁵⁷, ואף על גב דשופ' הא חזי למלאכת היתר לגמע בו מים לתינוק כדאייתא התם. ולקמן בסמוך⁵⁸ תניא אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים, ואוקימנא כרבי נחמיה, אף על גב דהסקה ב"ט מלאכת היתר הוא אלא שאינה מלאכה המיוחדת להן, אלא על כרחין האי צורך גופו דר"ג דהכא אינו כצורך גופו דרבנן, אלא צורך תשמישו המיוחד לו כגון טלית ללבוש תרוד לנער בו את הקדרה סכין לחתוך בה, וצורך מקומו נמי היינו בצורך תשמיש המיוחד לו לר' נחמיה אליבא דרבא דכשם שמייחדין להשתמש בהם כך מייחדין להסתלק אחר תשמישן, זו היא שיטת רש"י ז"ל⁵⁹, וכ"כ⁶⁰ ר"ת ז"ל דלפי דבריו הא דחבית שנשברה⁶¹ דקתני שובר אדם את החבית, ומוקמי' לה בדרוסות ואליבא דר' נחמיה, צריכי' אנו לפרש כגון ששברה במקצוע של דבלי, ושלא כדברי רש"י ז"ל עצמו שפי' שם⁶² בקרדום וסייף, ואגב חורפיה לא עיין בה⁶³. ומעתה אתיא שפיר ההיא דאמרין בפרק בכל מערבין⁶⁴ גבי נתנו למגדל דקטיר במתנא ובעי למיפסקיה ואליבא דרבי נחמיה, והשתא הוי טעמא לפי שאינו עשוי למיפסק אלא לחתוך בו בשר ולפיכך לא הוי תשמיש המיוחד לסכין.

שרי. ומיהו המאירי שכתב דטלטול הקנים אסור דהוי שלא לצורך כלל נראה שחולק על סברא זו. וכן נראה מהרמב"ם שפסק (פ"ה מהמדין ומוספין ה"א) דאין סידור הקנים ונטילתן דוחה את השבת. (שו"ר בספר בן אורי דכתב דאין מהרמב"ם ראייה דאפשר דס"ל כרש"י מנחות ז'. א ד"ה אמאי, דסדור הקנים אסור דמחוי כבונה. ועיין עוד בחידושי החת"ס בסוגיאין). 55 בד"ה א"ל. 56 לקמן קמו, א. ועיין בפסקי הרי"ד שכתב דמתני' דהכא פליגא אברייתא בפירוש דברי ר' נחמיה, דמתני' סברא כל לצורך התיר ר' נחמיה ואע"פ שאינו תשמיש המיוחד לו, ותנא דברייתא סבר דלא התיר ר' נחמיה אלא לצורך תשמיש המיוחד לו. 57 לעיל לו, א. 58 קכד, ב. 59 וכ"כ ר"ת בדעת רש"י לעיל לו, א בתד"ה הא, ובספר הישר חלק השו"ת סי' ב. והרמב"ן בחידושי. 60 צ"ל: וכתב. 61 לקמן קמו, א. 62 בד"ה אלא. 63 וכן הקשה בעה"מ בד"ה תוספתא. 64 עירובין לה, א.

וכן הטעם לה אבל לא מפני הקשה עליו דמתניתין דה פליגי אלא כ צורך גופו ש ואפילו לרבי דדלמא נטר אכולהו. אלא קמא כל הכלי ושלא לצורך ניטלין אלא י כלל אלא בז דאם איתא ה דמשום דת"ק פי' מאי לצו הא לצורך ל ר"ת ז"ל הקי אחת במימרי לגופו ומקומו דהכא סמיך לפי דברי רי אינו ניטל רי אלא למלאכה שהרי נטילתו דבכול' שמעו מקומו, הכא גופו יטלטלנ צורך גופו. ו נוטל⁶⁵ גבי גופו אסור רי פי' דלדברי שמלאכתו לז מקומו, דאינו להסתלק אז 65 קמו, א. (לב, א ד"ה ר' ההיא דחותמו ובעירובין לה, ולפינינו וכן בו הרמב"ן, וחי' ד (בד"ה איתביו דהיכא דצריך נופלות, ולצור במקום שרוצו

11

משתמש בו אף הוא אינו מסלקו. והראשון נראה יותר. והיינו נמי דרבא לא אשכח פתרי במדוכה אלא במחמה לצל ולא מצי לאוקמה כר' נחמיה, ואלו מצי לאוקמה כר' נחמיה טפי הוה ג'ל לאוקמה כותיה משום דאין מטלטלין אותה לכאורה לגמרי משמע, וכדמקשי ליה אבבי מינה וכמ"ש למעלה⁷². וי"מ⁷³ דלר' נחמיה אפילו כלי שמלאכתו לאיסור משכחת ליה לצורך תשמישו, דלא אסר רבי נחמיה אלא במשנה אותו למלאכה אחרת כגון קורנס של נפחים לישב עליו או לכסות בו את הכלי, ואע"ג דישיבה וכיסוי מלאכה⁷⁴ גופו של היתר הוא, אבל לפצו' בו אגוזים תשמישו המיוחד לו הוא שהרי מיוחד הוא להכות בו ואע"ג שמשנה אותו מהכאת מלאכת איסור להכאת מלאכת הית' אין זה שינוי תשמישו. וכן מכבדות של תמר⁷⁵ העשוין לכבד את הבית שהיא מלאכת איסור' למאן דאית ליה הכין, שרי לטלטולה לכבד בה את המטו' ואת השלחן שהן מלאכה של היתר. ומדוכ' לר' נחמיה דלא שרי לפצוע בתוכה אגוזים, היינו דריכה לחוד ופציעה לחוד ולא למלאכה אחת הן, וכן נמי ההיא דעירובין דמיפסק מיתנא בסכין לאו מלאכתו היא דחתיכה לחוד והפסק' לחוד. ויש מקשים⁷⁶ לפירוש זה דאיכ' יפסקנו במספרים וכן הותמת שבקרקע יחתוך במספרים. ומצאתי לר"ה ז"ל שם בערובין בפ' בכל מערבין⁷⁷ פירש במנעל דקטי' במתנ' עסקי' דבעי סכינא למיפסקיה ונאבד הסכין, כלומ' דאלו לא נאבד הסכין עירובו עירוב לכ"ע דחתיכה תשמישו המיוחד לו לסכין הוא, אלא כשנאבד הסכין ואינו יכול לחתכו אלא צריך קרדום או מרא שאין תשמישו לכך, והלכך לרבנן עירובו עירוב דכל הכלים ניטלין לצורך גופו ור' אלעזר סבר כר' נחמיה ופירוש נכון הוא.]ור"ת ז"ל פירש⁷⁸ דלר' נחמיה

וכן הטעם להא דאמרי' לקמן⁷⁹ גבי חותמות⁸⁰ אבל לא מפקיע ולא חותך⁸¹. אבל ר"ת ז"ל הקשה עליו דהא מדפליג ר' נחמיה בסיפא דמתניתין דהכא לכאורה משמע דברישא לא פליגי אלא כולהו תנאי מודו בה, דאלמא לכל צורך גופו שיהא מלאכת היתר שרי לטלטלה ואפילו לרבי נחמיה. ואפש' לי לתרץ בהא דדלמא נטר להו רבי נחמיה עד סיפא ופליגי אכולהו. אלא הא קשיא לי קצת מדקא' תנא קמא כל הכלים הניטלין לצורך⁸² ניטלין לצורך ושלא לצורך ורבי נחמיה פליג בה ואמ' אין ניטלין אלא לצורך, לכאורה משמע דלא פליגי כלל אלא בשלא לצורך הא לצורך שוין בו, דאם איתא הול"ל אלא לצורך תשמישו. ואפש' דמשום דת"ק סתים לישניה דאמר לצורך ולא פי' מאי לצורך אמר איהו נמי לצורך ולעולם האי לצורך למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה. ור"ת ז"ל הקשה עוד דדוחק הוא לחלק במימרא אחת במימרי' דרבא בין בגופו ומקומו דרבנן לגופו ומקומו דר' נחמיה, וגם בזה יש לי לומר דהכא סמיך אלישנא דמתני' וכדאמרן. ונמצא לפי דברי רש"י ז"ל דכלי שמלאכתו לאיסור אינו ניטל כלל לצורך גופו לפי שאינו מיוחד אלא למלאכת איסור, אבל לצורך מקומו ניטל שהרי ניטלתו בתשמיש המיוחד לו⁸³. ואף ע"ג דבבבול' שמעתין שריא טפי לצורך גופו מצורך מקומו, הכא לא קשיא דבדין הוא דאפי' לצורך גופו יטלטלנו אלא שא"א דלא משכחת לה צורך גופו. ולי נראה דיש לנו כיוצא בזה בפ' נוטל⁸⁴ גבי כר שהניח עליו מעות דלצורך גופו אסור ולצורך מקומו מותר⁸⁵. אבל ר"ת פי' דלדברי רש"י ז"ל דלר' נחמיה אין כלי שמלאכתו לאיסור' מיטלטל כלל ואפילו לצורך מקומו, דאינו תשמיש המיוחד לו⁸⁶, לפי שמיחדו להסתלק אחר תשמישו, וזה הואיל ואינו

המעות. 72 נראה דצריך להוסיף: ודוקא כלי שמלאכתו להיתר מטלטל לצורך מקומו. 73 בד"ה הא דאותביה (קכג, א) ובד"ה איתביה (קכג, ב). 74 הרמב"ן, והובא גם בחי' הר"ן. 75 צ"ל: מלאכת. 76 לקמן קכד, ב. ועיין בדברי רבינו שם בד"ה בהא. 77 הרמב"ן. 78 הנד' עה"ג. ורבינו הביא דברי ר"ה בעירובין שם (בד"ה אלא) ובביצה שם (בד"ה ר' נחמיה). 79 לעיל לו, א בתוד"ה הא, ובספר הישר שם, וכ"כ בעה"מ.

65 קמו, א. 66 צ"ל: חותלות. 67 ובמס' ביצה (לב, א ד"ה ר' נחמיה) הביא רבינו דברי ר"ת ליישב ההיא דחותמות שבקרקע וכ"כ רש"י שם ד"ה הא, ובעירובין לה, א ד"ה אלא. 68 כ"ה בר"ה במשנה. ולפינו וכן בנד' ליתא: הניטלין לצורך. 69 וכ"כ הרמב"ן, וחי' הר"ן והמיוחס לר"ן בסוגיין ולעיל קכג, ב (בד"ה איתביה). 70 לקמן קכב, ב. 71 והיינו דהיכא דצריך לכר אסור לטלטלו אלא מנערו והמעות נופלות, ולצורך מקומו, דאם ינער הכר יפלו המעות במקום שרוצה להשתמש, מותר לטלטל הכר עם

אפילו כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ודוקא לצורך תשמישו שרגיל לו לפעמים לעשות בו בחול ואף על פי שאינו מיוחד לכך, ותרווד וטלית דקאמר היינו לשנותו למלאכה שאינו רגיל בה בחול כלל. ורישא דמתני' דכל הכלים כ"ע ואפי' ר' נחמיה מודה בה דכולהו הני דמתני' תשמישן הוא בהכי בחול לעתים, והיינו דשרי ר' נחמיה ההיא דחבית לטלטל אפילו קרדום לחתוך בו את החבית הואיל וצריך לחתוך בו הגרוגרות הדרוסות. אבל ההיא דעירובין דאסר לטלטל סכין למפסק מתנא וקרדום לשבור בו את החבית ושופר וחצוצרות לשתות וסכין להפקיע ולחתוך בו חותמות ולהסיק בכלים. היינו דכל אלו משום שאינן רגילין כלל באקראי בעלמא ולא מסיק אדעתיה עלוייהו ולפיכך מחמיר רבי נחמיה דאין זה קרוי תשמישו. ורבנן סברי אפילו אינו תשמישו לצורך גופו קרוי ליה, ואע"פ שאינה ראוי לאותה מלאכה כגון חצוצרות לגמע בו מים לתינוק, ורבי יהודה סבר דלצורך גופו ואפילו למלאכה שאינו רגיל בה אלא באקראי בעלמא שרי לצורך גופו ולצורך מקומו, דסתמא דהא מתני' בין לר"ש בין לרבי יהודה היא. ורב נמי דס"ל במקצה כר"י⁸⁰, ס"ל כרבא כדאיתא לקמן בסמוך⁸¹. ודוקא למלאכה שהוא ראוי לה, אבל למלאכה שאינו ראוי לה אסור, והיינו דאסר חצוצרות בשלהי פרק במה מדליקין. וק"ל טובא להדין פירושו, חדא דאפילו לדידי' ז"ל תקשי ליה מאי דאקשי איהו לר"ש ז"ל דצורך גופו וצורך מקומו לרבנן לאו היינו לצורך גופו וצורך מקומו דר"נ. ועוד דהא מדאמר ר"י בר"פ קורנס של אגוזים לפצוע בו את אגוזים אבל קורנס של

נפחים לא, ואקשי ליה רבה רחמ ומזלג, ואת' אביי לסיועיה לר"י ואותביה לרבה ממדוכה, ופירקה רבה ואמר הא מני ר"ג היא, אלמא משמע דלר"ג קורנס של נפחים לפצוע בו אגוזים לא כר"י ומתני' דלא כר"ג. ומכאן ק"ל ג"כ לפי האחר⁸² שכתבתי. ודברי רש"י ז"ל נראין עיקר. ירושלמי⁸³, מדוכה אם יש בה שום מטלטלין אותה ואם לאו אין מטלטלין אותה, רשב"ג אומר אם היתה מדוכה קטנה נותנה⁸⁴ ע"ג השלחן ה"ה כקערה ומטלטלין אותה ע"כ. ומסתברא דלא פליג בה ת"ק. ומדאקשי לרבה אליבא דר"ג הני קערות היכי מטלטלין להו משמע דלרבא ל"ק מינה מידי משום דלרבא מטלטל להו לצורך מקומו. ומהא נמי שמעי' דכל שמטלטל לצורך מקומו, אין אומרים כיון שסלקו מאותו מקום שהוא צריך לו שומטו מיד ומניחו במקומו, אלא כיון שמטלטלו לצורך מקומו מניחו באיזה מקום שירצה⁸⁵. דאי לא, לרבא נמי תיקשי היכי מטלטלין להו ומפקי' להו מכוליה ביתא. וה"ג מוכח כל ההיא סוגיא דפרק כירה⁸⁶ גבי נותן (עליה) כלי לקבל בו הניצוצות. L

[קכד, ב] הא דתנן מ"ש אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הס"ת כו' וכו' מתירין. כבר כתבתי בארוכה בס"ד במס' ביצה⁸⁷. הא דא"ל רבא לרב מרי הוה לאורחוי. לדבריו קא"ל. דאלו לרבא אפילו לא חזו כלל ולא צריך להו מטלטלין מחמה לצל וכדא"ל לבסוף. בהא לימא ר"א אף של תמרה, ונראה כי בה"ג⁸⁸ גריס הוא דאמר כר"ש דבר שאין מתכוין מותר. ואכתי ק"ל קצת דמ"מ היכי

הגר"א דדוקא שהתחיל לטלטל ברשות. אמנם החזו"א (סי' מט סק"ח) כתב דדעת הגר"א דאף שהתחיל לטלטל שלא ברשות שרי לטלטלו לאיזה מקום שירצה. 86 לעיל מג, א מהא דר' יצחק דאמר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל, ואקשינן עלה, ומשני בצריך למקומו. 87 יב, א בד"ה אלא, 88 שיטת בה"ג (לפנינו הל' שבת פ"ז) דמכבדות של תמרה מותר לטלטלם דלא קא מכווין לאשווי גומות. ולמדו הראשונים דהוא מתיר לכבד הבית אף בעפר דלא הוי פ"ר (עיין לעיל צה, א תוד"ה והאידנא, ופסחים סה, א בתוד"ה המכבד, וברמב"ן בחידושו ובמלחמות, וברא"ש פ"י ס"ג, ובמרדכי סי' תיד,

80 לקמן קנו, ב. 81 קכד, ב. 82 היינו לפי רמב"ן. 83 פרקין ה"א, ובתוספתא פ"ד ה"ז. 84 לפנינו: ניתנת. 85 וכ"כ רבינו במס' ביצה ג, ב בד"ה אבל) ובעבוה"ק (בית מועד ש"ה פ"ב, ט"ו) וכ"כ בחי' הר"ן בסוגיין, והר"ן על הרי"ף במסכת ביצה שם והג"א שם, והתוס' שם (בד"ה אבל) הוסיפו דגם אם נוטלו לצורך גופו, וכן פסק השו"ע סי' שח ס"ג. ודעת המג"א (סי' רסו סק"ט ועיין פמ"ג סי' שח סק"ז) דכל מוקצה שהוא בידו מותר לטלטלו, ובסי' שלא סק"ה כתב שכן דעת ר' ירוחם (נ"א ח"ב), ודעת אה"ע ותו"ש, דהיתר זה דוקא בכלי שמלאכתו לאיסור, ועיין או"ש פכ"ד מהל' שבת ה"ב, ובספר ברכת שמעון ס"ג, וכתב המ"ב (סי' שח סק"ג) דדעת

מתמה ואמר כיון דאיכא ליה להאי ל ור"א כר"ש תמרה שרי. ולא ימות ה וכ' הראב"ד מע"ש הא ג גומות, ודוקא שאינן ראויין כלל לא יכבד ז"ל⁸⁹ כולם ו במכבדות ש בסוף פ' המצ שבדי זכויות תנינן⁹⁰ זכוכ הוא אמר הכי בשם רבנן ד דבעי מיכר נ ובאויז הל' ש סי' שלז). אמו של תמרה הרי לכבד הבית. דהאידנא דקי' מותר לכבד נ שבפכ"א ה"ג נ יבוא להשות יבוא ודבריו מותר. ואפ"ל במלאכת חורש דבאמת הכיבו מתוך טרדתו מיושב לשון וא"כ במרוצף אבל לר' יהוד הכיבוד בעפר (עיין צה, א ו דגם בה"ג ל 89 ובבה"ג לפ בשל תמרה, סג מותר אלמא ג בריכבא, ובר"ן על הרי"ן לבאר קושיא דאם כבד הבית עכשיו מזין ע מה שאטר הראו מקשה רבינו

יא האלמנה. וצמח"ל [הלכות שבת עמוד ר"ח] כתב להיבא סכנת מיתה דכרה, ומשאת בנימין [סימן ג'] כתב להפילו בחולה [כ"ד] יש לומר קודם שבת, כיון דיש אומרים דחופה שלנו לא מקרי חופה, וקודם החופה אסורים ביחוד. כתב החלקת מחוקק, אלמנה שנשאה ליל ה' והיתה נדה ומתייחדה עם החתן ע"י שני שומרים, שמוותרת לטובל ליל שבת, מאחר שנכנסה לביטוי קנאה וכו'. ומיהו להרמב"ם [אשוח י, ב'] דסגיירא ליה דחופה של נדה אין קונה, אפשר דהוא הדין ימוד וכניסה לביטוי הבעל לא מהני כל זמן שאינו ראוי לביאה, ועוד אכתוב מזה [ו] לקמן סימן (ס') [ס"א].

ג. הר"ן ע"פ סוף ד"ה המ"ו; מרדכי ע"פ רמב"ם [ב"ש הירושלמי] ופ"ה ס"א סוף הלכה א' ובמבוא ס"א הלכה א' ובס' שו"ת מהר"ם מוסיף: דמס' לביטוי סימן [ס"א]:

יב (ד) [סימן ט] הכונס את יבא עליה (ה) [סימן ט] הכונס את האלמנה לא יבא עליה ביאה ראשונה לא (ו) בשבת ולא ביום טוב; ועיין [סימן ר"ט (ט"ז)] סימן ר"ט (ט"ז) אסור לאדם יב (י) להשיט במים דבר להוליכו מאצלו או להביאו אצלו יולבן קמחים שעל פני המים אסור להפצילו לבאן ולבאן כדי לנקות המים שיהיו יפים:

מ. מרדכי בפרק ה' דביצה [דפו מלח] כ"ס הירושלמי [שם הלכה ט'] ג. שם נגהות אשירי [סימן ג' אות ה']:

יג (ט) [סימן ט] כפינה אם היא יושבת בקרקע הים ואינה שמה כלל ימותר ליבנס בה י"ד ואם היא (ט) קשורה במנהג הספינות העומדות בגמל אף על פי שהיא שמה על פני המים מותר ליבנס בה (י):

פ. ב"י [עמוד הקנה ד"ה כ"ב ע"ד] ושם נראה מלכרי הכל בו [סימן ט] ג. [כ']:

קל ומותר במסירה לשלוחי הבעל, אבל אי לא חייה לביאה לא קנה כלום אפילו בחופה. ועוד נראה לי להפילו למאן דאמר חופה נדה קונה, מכל מקום באלמנה דלא מהני חופה, רק יחוד, דענין דוקא יחוד הראוי לביאה, דהא הרא"ש [שם ס"ה סימן ו'] סגיירא ליה דחופה נדה קונה, ואפילו הכי כתב באלמנה דענין דוקא יחוד הראוי לביאה, כמו שכתב ר"ם בחובות [פ"ה סימן ג'], והעתיק לשונו הטור [עמוד [ח] והרב ב"י [בשו"ע] צ"ה"ע סימן (ס"ג) [ס"ד] סעיף ה', ומהאי טעמא נראה לי דענין יחוד שאין שם אדם, וכן משמע בר"י [במבוא א, א ד"ה א'] הביאו צ"ה"ע ב"י סימן ס"א [עמוד מה ד"ה ומ"ש; עמוד ס"א ד"ה והר"ן ו"ל], יש אומרים דחופה היינו יחוד, דאי לא היינו יחוד הרי נדה ג"כ ראויה לחופה וכו', ומאחר דקיימא לן דחופה לאו היינו יחוד, א"כ מותר לנטות נדה, עכ"ל. א"כ מוכח דיחוד ממש דענין בלא שום אומר, דאם לא כן הרי נדה ראויה ליחוד ג"כ, וי"ל אלא ודאי דענין יחוד ממש בלא אומר, וכן כתב המשא"ש בנימין סימן א' דענין יחוד לאמר החופה שאינו לביאה. וכן כתב רמ"א ביו"ד סימן קצ"ו [סעיף ג'] ובט"ז [שם [ס"ק ו']], וכן כתב מהר"ל בהלכות שבת [עמוד ר'] שאפילו היה הנשואין ביום ה' אסור לנאט עליה בשבת. לכן אין לסמוך על החלקת מחוקק בזה:

(*) [ויס עוד היקר אחד לזרבה מרבנן בשבת דק"ף ק"ל"ה] [ק"ל] [מ"ג] ובידו הטור [עמוד הקנה] והרמב"ם [שם] השמיטו בפרק כ"ג, וכתב הרב המגיד שם [הלכה ג'] שהטעם לפי שאין לזרבה מרבנן מלוי בזמן הזה. אם מותר להפילו בספינה עוברת שבת או בשבת עיין לעיל [סימן רמ"ח]:

צינונים לרבי

(ט"ז) סעיף ב:

הגהות הסומ"ץ

שם לא יבא בשבת ולא ביום טוב, לפי שהתורה נאמרה [במבוא יום, ט'] אלמנה איתה נקנית בחופה ונבוא דאיה נקנית לו למציאתו ולמעשה דיהא אלא [בביאה] או ביהוד, דוקא בחולה כיון שסגיירא לחופה נקנית לו ... בבחילה בלא יחוד, ואם ירצה להפנות שניא יתייחד עמה עד מוצאי שבת, יכול [לבחילה] בערב שבת בלא יחוד [ועיין ב"י עמוד הקנה ד"ה ובמבוא]:

הגהות והערות

(ג) נוסף מההדוה למ"ד ח"א:
(גה) תוס' ע"פ פ"ה מגדים ומקור חיים:
(גו) תוס' מההדוה פ"ה: תקומ"ה, וכן הגיהו מקור חיים, לנפש ש"ד ויד הפרים:
(גז) דברים [דברים טו, ד'] ושמה בתנן, והש"ן [מגילה ג, ב'] ולא אלשקר; (גח) תוס' מההדוה פ"ה: מליץ הקטנים:

יב דהשיט במים. דוקא בנהר, אבל בכלי שרי, כמו שכתב סעיף ב' [ב"ש עמוד הקנה ד"ה ואפ"ל]: יג כפינה וכו'. אסור להפילו לשון כפינה וידע שהעכו"ם יולך אותה בשבת ואפילו לתלמיד חכם, דאין בזמן הזה תלמיד חכם [מגיד משנה שם כ"ג ג.]. ועיין סימן רמ"ח סעיף ג' בהג"ה דאם נגמט בה מערב שבת שרי, דלא הוי כשט. ומכל מקום אסור לנאט מספינה לספינה, עיין סוף סימן ט"ד. אחד היה לו חוב גדול אלל עכו"ם ונדע שהוא חולה, אסור להשיכר לו ספינה קטנה ללכת אללו דלא נרי הזיקא, דשמא לא ימות או שמה יאזה לסרוע [ר"י הלוי סימן ל"ב, ע"ש]. ומשמע דאם נרי הזיקא כגון מפני ליסטים מותר לעבור בספינה, עיין סימן של"ד סעיף י"ז [ט]. ולי נראה דאם המירו טלטול לא המירו ספינה, דהא אפילו לדבר מלוא אסור, עיין סימן תרי"ג סעיף ו'; יד ואם היא קשורה בו, [ו] ולכך שיהא קשר קשור בראשו האחד בספינה, ובשני צינעה [בנימין] ואם סימן ר"כ ד"ה ומשם, עיין ר"מ אלשקר סימן ק"ח]. [ו] הדוה"ת שבת [סוף המימן] כתב שני דיעים, ולא ראה בסימן זה [סעיף ד'] ור"ש סימן של"ח [בהגה]:

שערי תשובה

באר היב"ט

(ח) כפינה. עיין באר היב"ט. ועיין באשל אברהם [אוצר מפרשים סימן ו'] לענין גשר הפורחת, וכבר כתבתי מזה בשערי תשובה סימן רמ"ח, ע"ש. ועיין בשו"ת שבות יעקב חלק ג' [סימן י'] כתב ג"כ להתיר לעבור בספינה בתוך התחום לבא למיין כשאניה הולכת בשביל ישראל [ושם הביא תשובת מהר"י בן ל"ב חלק ג' סימן ע"ג, וכתב שדבריו דחוקין בפירוש הרא"ש [עירובין פ"ד סימן ג'], גם הביא תשובת מהר"ל [סימן מה] ותשובת חות יואר סימן ק"יב [קטו] והתשובה עבודה הגרשוני סימן קכ"ג] לבד, רק שגם עכו"ם הולך בספינה, וכתב שכן הורה הלכה לפישה, ע"ש. ועיין בשו"ת נודע ביהודה מהדורה תניא [אורח] סימן מ"ט שכתב ג"כ שאף להתיר של השב יעקב [והיא סימן טו] אם אין הספינה הולכת אלא בשביל ישראל קשה להתיר, וע"ש בנודע ביהודה. וכתב בנודע ביהודה שם, דמי שצריך לילך בשבת למקום שמתפללין בעשרה ולשמור קריאת התורה, וצריך לעבור בספינה, ושפע שצריך לקנות שבתה [בספינה] [ט], והספינה קרובה לביתו אך מעבר לנהר יש עוד למקום ההוא יותר משלשה אלפים אמה, וצריך להניח עירוב לקנות שבתה מפני נהר ורוק מאלף אמה כדי שלא ירחיק בינו ובין המיין יותר משלשה אמה. והשיב, שבזמן ההוא אם לעבור שרי, ומכל מקום אסור לנאט מספינה לספינה, עיין סוף סימן ט"ד, [מ"ה ס"ק ג.]. ועיין בהר"ם אלשקר סימן ק"ח. ועיין שו"ת עבודת הרבנו סימן קכ"ג שמתיר לעבור בנשר פורחת לנהר חולה שאין בו סכנה, או אלל הסה, רק שיהא קנה קניית שבתה. ועיין סימן רמ"ם [שם] ובתשובה חות יואר סימן ק"יב [קטו]. ועיין מ"א [שם]: (ט) קשורה. ולכך שיהא קשר בראשו האחד בספינה, ובשני צינעה, עיין ר"מ אלשקר סימן ק"ח, מ"א [סוף י']:

ביאור הגר"א

[טז] [שם] ה' הכונס בו, זהו כסלקא דעמא של תוספות דיומא י"ג כ"י ד"ה [ו] להוליכו מאצלו, ודכוותיה אסור לאדם להשיט דבר ולהביאו אצלו, וכי אכא

מבצורה כפי"ח/ו
בזמנו יבא אלון ירוח הלא
מכון ירושלים

בעזרת השם יתברך

ספר

תוספת שבת

עם מהדורא בתרא

חלק א'

על הלכות שבת מרישא עד גמירא

חיברו הגאון הגדול המפורסם

מו"ה **רפאל מייזליש מהארחוב** זצוק"ל

אב"ד פאריצק

נדפס בראשונה בשנת תקכ"ז ומהדורה שניי בשנת תקס"ו

ועכשיו בעזהש"ית יצא לאור מחדש

באותיות בהירות מאירות עינים ומתוקן מאלפי שגיאות שהיו בדפוסים הקודמים ונלוה עליו בשולי היריעה שני הוספות

ציונים

מראה מקומות לספרי
האחרונים המביאים דבריו,
ופסקיהם למעשה

ביאורים

משא ומתן בדבר הלכה
לפרש וליישב דבריו
במקומות שטעונין ביאור.

ממני הצעיר באלפי ישראל

אשר אנשיל עקשטיין

נכד המהבר

בפרוס שנת תשנ"א לפ"ק

פה ברוקלין

משום דמוטב שיהיו שוגגין וכו' וי"א דצומן הזה הכל שרי דאין לנו בקיאות בעשיית כלי שיר וליכא למגור שמא יתקן כלי שיר (ה) דמילתא ללא שכיח הוא ואפשר שעל זה נהגו להקל בכל (תוס' ס"פ המביא כלי יין):

ד. (ו) אין דנין: הג"ה ולכן אסור לתפוס ולהכניס לבית הסוהר מי שנחתיב איזה עונש כדי שלא יצרח וכל שכן שאסור להלקוחו דהוי ככלל דין ואם יצרח אין עלינו כלום. (ב"י סס"י ס"ג בשם שבלי הלקט) (ז) ולא מקדשין: הג"ה ויש מחיין לקדש היכא דאין לו אשה ונשים (ר"ת) ואפשר דה"ה (ח) הכניסה לחופה שרי (קמ"ג) ואע"ג דלא קי"ל הכי מכל מקום קומיין על זה (ט) בשעת הדחק כי גדול כבוד הנריות כמו שרגילין שלפעמים שלא היו יכולים להשוות עם הנדוניא דיום ו' עד הלילה דעושין החופה והקידושין בליל שבת הואיל וכבר הזכנו לסעודה ולנשואין והוי בשה לילה ולחמן אם לא יכנס אז ומכל מקום לכתחלה יש ליזהר שלא יבא לידי כך (ועיין בטור אבן

תוספת שבת

וכ"מ בסנהדרין דף ל"ה עכ"ל, וכבר נשאל על זה הגאון מהרש"ק והובא בספר אמונת שמואל (בשו"ת סי' נ"ד), והוא השיב דברמב"ם פ"א דסנהדרין כתב הכי והכ"מ כתב הטעם משום דילפינן מלקות ממיתה, ומ"ש דכ"מ בסנהדרין דל"ה הוא שקר (ה) וברושלמי איתא דאין דנין שום עונש בשבת עכ"ל.

התירו שבות ולכך היו צריך לשנות: (ה) דמילתא דלא שכיח. ומה"ט לא קשיא מהא דקי"ל דאף שנתבטל טעם הגזירה מ"מ לא נתבטלה הגזירה עצמה, דש"ה (ג) דכיון דלא שכיחא כלל, הוא דומה לגזירות גילוי משקין דשרי עתה כיון דאין נחשין מצויין בינינו, וה"ה זה כ"כ הב"י, מיהו אין להקל מטעם זה (ז) אלא לענין טיפוח וריקוד לחוד, וכ"מ בס"י של"ח ס"ב בהג"ה ע"ש: (ו) אין דנין. וכתב הב"ח בח"מ סי' ז' דאם הדיינים עצמם ראו את המעשה בשבת ואף הבחול אם היה כה"ג יכולים הם עצמם להיות דיינים ועדים, דלא תהא שמיעה גדולה מראיה, אבל אם היה כן בשבת כיון דע"י שמיעה לא היו יכולים לדון בשבת, לכך גם הראיה שלהם לא מהני, ואז אפילו אחר השבת צריכין עדים אחרים להעיד לפניהם, כמו אם ראו בלילה דדינא הכי מטעם זה, והש"ך שם מסיק דצ"ע לדינא דשאני לילה שאיסור דאורייתא הוא לדון בלילה, אבל שבת וי"ט אינו אלא מדרבנן, גזירה שמא יכתוב: ואין מסדרין הטענות בשבת, ורבנו גרשום מאור הגולה תיקן שלא לבטל התמיד בשביל איזה דין רק בשביל טענות הקהל, ולקבל טענת כחולים: כתב הרמב"ם אין עונשין בשבת, כיצד הרי שנתחייב מיתה או מלקות אין מלקין אותו ע"כ, ומה שנוהגים לפעמים שהקהל פוסקים איזה עונש בשבת למי שנתחייב בה, היינו משום שסמכו על ר"ת דמתיר היכי דליכא דעדיף מיניה, אך דרמ"א לא הביא דעתו אלא לענין קדושין שהוא שעת הדחק ג"כ. והקשה המג"א דהא בש"ס וברמב"ם משמע דדוקא בדבר שיש בו חילול שבת אסור,

*ובמשנה למלך פכ"ד נסתפק

בכל הני דקי"ל דמותר להצילו בנפשו פקפוק על המל"מ כגון הרודף אחר הערוה וכיוצא בו, אי מותר לעשות כן בשבת דרמי לעונש, או כיון דבזה מצילו מן העבירה שרי והאריך בזה ע"ש, ואני לא ידעתי (ו) מקום הספק דהא כיון דפשיטא ליה דהרודף אחר חבירו להורגו למותר להצילו בנפשו אפילו בשבת כמ"ש שם, א"כ ה"ה נמי הרודף אחר הערוה, דהא איתקש נערה המאורשה לרוצח לענין יורג ואל יעבור, ורוצח לנערה המאורשה לענין דמצילין אותו בנפשו כדאיתא בפ' כל שעה, ואין היקש למחצה. איתא בסנהדרין דבשבת לא היו הסנהדרין יושבים בלשכת הגזית אלא בחיל, דמיתחזי כאלו דנים בשבת, וכי מג"א דמה"ט אין קובעין מקום לחליצה בשבת: (ז) ולא מקדשין. גזירה שמא יכתוב: (ח) הכניסה. ויש ליזהר לכתחלה שלא לאחר החופה כי כמה עבירות באים עי"ז: (ט) בשעת הדחק כי גדול כבוד הנריות וכו'. *לכאורה נראה דלפי מה שנוהגין להכניס את החתן וכלה בשני אבוקות שקלי וטריא

ביאורים

כעולה לכל אולידיו קול אסור, ואין קי"ל בס"י של"ח דלא אסרין אלא בקול של שיר, ולא הוי משתמט מן הפוסקים להביא שיטת רש"י בזה, והמדויק בלשון החו"ש יראה דהכא מיירי שהיו מכין בלצנע בדרך שיר, וכמו שסיים בזה"ל, ולהרמב"ם דס"ל שהיו מכין באמה על האגודל וכו', צ"ל דלא עשו כן בדרך שיר, משמע בהדיא דרש"י סובר שעשהו בדרך שיר, ומשו"ה לא התיר אלא בלאח"י, ונאמח גמרא מפורשת הוא ביומא (דף י"ט): דאיתא מעסיקין אותו עד שיגיע ומן

השמיטה, תנא לא היו מעסיקין אותו לא בנבל ולא בכיור אלא בפה, ופירש"י בפה היו משוררין לפניו, הרי מנינו שהיו משוררין לפני הכה"ג כל הלילה כדי שלא יתנמנם, ומסתמא כשהיו רואין שמתנמנם היו מכין לפניו בלצנע בשעת השיר כדי שיהא קול גדול ויחטור, נמצא שהיו מקיטין אותו בקול שיר, ולהכי הצריך רש"י שיעשהו בלאח"י, אבל בסתם כשעושה לעורר חבירו אין שום ראי' דרש"י אוסר להכות בחוקה.

העור ס' ס"ג) ולא תולצין ולא מיבמין ואין בונסין ולא מקדישין ולא מעריבין ולא מחרמין (י) ולא מפרשין תרומות ומעשרות (יא) ואין פורין הבן ואין מגרשין אלא אם כן הוא (יב) גט שכיב מרע (דחקיף ליה עלמא) וכלם אם נעשו שוגגין או מורדין או מוטעין (יג) מה שעשו עשוי:

תוספת שבת

סי' רס"א, כ"כ הט"ז (ס"ק א') והב"ש (ס"ק ו') באהע"ז סי' ס"ד ע"ש: ל (י) ולא מפרשין. דדמי למחקן. *ואם הפריש דינו כמבשל בשבת, ר"ן ורמב"ם מג"א, וליתא דברמב"ם איתא להדיא דבמפריש בשבת בשוגג שרי לאכול אפילו בשבת, ובמזיד אסור עד מוצ"ש, ובמבשל בשבת או בשוגג אסור עד מוצ"ש ולמוצ"ש מותר לו ולאחרים מיד, ובמזיד אסור לו לעולם, ולאחרים עד מוצ"ש (ט) וצ"ל דלאו לגמרי מדמי לה אלא דבא לומר דגם בזה שייך למיקנסא כמו שקנסו במבשל, אף דמבשל הוא איסור דאורייתא וזה אינו אלא מדרבנן, מיהו הא כדאיתא והא כדאיתא, ועיין בפרק ה' דביצה ובסי' שי"ח. שוב מצאתי בשו"ת פנים מאירות שהרגיש בזה, עסי' ל' שם: (יא) ואין פורין. אפילו בכלי דדמי למקח וממכר, ואין לומר דיתן המעות לכהן מע"ש, דאם כן מה יעשה בסעודה ובכרכות, אם יעשה בער"ש עדיין לא חלה המצוה ואיך שייך לומר וצונו, ואם יעשה בשבת, הא השתא לא עביד מיד, ולכן ימתין עד אחד בשבת כ"כ התה"ד, והב"ח כתב דאם מלאו ביום ו' כ"ט יום י"ב שעות תשצי"ג חלקים מהשעה, יפדוהו ביום ו', והש"ן נמשך אחריו, אבל המג"א חלק על זה וכתב דבלשון תורה, דוקא ל' יום הוא דמקרי חודש, (ט) ובעינן שיגיע ליום ל"א, וכ"כ בשו"ת חכם צבי סי' קי"ד ע"ש: (יב) גט שכיב מרע. ומיירי שנכתב הגט בע"ש ולא נכתב בו זמן היום אלא כתב בו שבוע זו סתם דכשר בכה"ג, כמ"ש באהע"ז סי' קכ"ז, דאל"כ הוי ליה מוקדם ופסול, מג"א ועסי' ש"ז בהיתר טלטול הגט: (יג) מה שעשו עשוי. עיין בח"מ סי' ר"ח בסמ"ע

של אור שבידי השושבינים, אם הדליקו אותם קודם חשיכה ואח"כ חשכה להם הם רשאים [ב] לאחזם בידיהם כשהם דולקים והולכים ואין צריכים להשליכם מידיהם, כיון שאין האיסור לטלטל נר הדלוק אלא משום מוקצה דהוי בסיס לדבר האסור דהיינו השלהבת כמ"ש סי' רע"ט, ובנר של שעה לא שייך שמא יטה כמ"ש סי' רע"ז, וכבר איתא בססי' רס"ו וברסי' ש"ח דאם היה המוקצה בידו מבע"י א"צ להסיר אותו מידו, ורשאי לילך למקום שירצה, מיהו לפי מ"ש ססי' רס"ו והראיתי פנים דהיתר זה לא שייך אלא בכלי שמלאכתו לאיסור שיש לה היתר לטלטל לצורך גופו ומקומו, בזה הקילו נמי קולא זו, אבל נר הדולק שאסור לטלטל אף לצורך גופו ומקומו כמבואר בסי' רע"ט לא הקילו, א"כ אסור, ועוד לפי מ"ש בסי' רע"ז בשם המג"א סי' תקי"ד דאסור להעמיד הנר בחוץ אפילו אין שם רוח כלל, גזירה אטו רוח מצויה, ודוקא מדורה הוא דשרי במקום דליכא רוח, דליכא למיגזר אטו רוח מצויה, משום דגם ע"י רוח מצויה אין נכבית, אלא ע"י רוח שאינו מצויה, והוי גזירה לגזירה ודלא כרמ"א שם דמתיר גם בנר בכה"ג, א"כ גם הכא יש לאסור משום גרם כיבוי, מיהו י"ל דאבוקה כזו שמדבקים הרבה נרות ביחד דמי למדורה וכמ"ש המג"א סי' תרע"א, ותו דהא גרם כיבוי שרי במקום פסידא כמ"ש סי' של"ד, ולדעת הרא"ש שרי אפילו בלא פסידא כמ"ש המג"א סי' תקי"ד א"כ י"ל דכיון דהעולם נזהרים בכך להכניס ע"י נרות [ג] דוקא, מקרי צורך גדול ואין חילוק בין (ו) צורך גדול להפסד מרובה, וכה"ג כתב מהרש"ל לענין נר יא"צ עסי' רס"א, ובבה"ש פשיטא דשרי להכניס לחופה דלא גזרו על שבות במקום מצוה, כמ"ש

ביאורים

לאיסור, דלשיטת התו"ש מותר לטלטל כ"ז שירצה, והפמ"ג אוסר והמ"ז בס"ק י"ט הכריע כהפמ"ג.

[ג] בבגדי ישע השיג עליו וכתב דאין זה גרם כיבוי, אלא הבערה גמורה, דעינינו רואות שהרוח מצעיר הנר והוי פס"ה, ואסור מן התורה משום מצעיר, וכתב דראוי למחוק דבריו. ונלענ"ד דדבריו צדוקים ואמיתים, דמה שהרוח מנדנד השלהבת, לא מיקרי מצעיר, ורא"י מוכרחת מהא דמבואר ברס"י רע"ז, דאסור לפתוח החלון נגד הנר שמה יכבה, ואילו ה"ו צו לאיסור הבערה כשמנדנד, ה"ו ז"ל שמה יבעיר ע"י הרוח, דהוא לאיסור

[ב] בפמ"ג נמשנ"ז בסוף הסימן פליג עליו, וכתב דנריך לסלק הנרות מידו, דמוקצה כל זמן שהוא בידו מותר לטלטלו, לא כל היום, וכל שאפשר לסלק מחיוב כמו שופר בחון הכנסת כמג"א סי' רס"ו ס"ק י"ט עכתו"ד, אבל התו"ש לא חש לזה, דכבר ביאר לעיל בסי' רס"ו ס"ק כ"ט דלא התירו לחון הכנסת לטלטל, כיון דשופר של ציבור אינו ראוי לכלום, והוי מוקצה מחמת גופו, ובה אין שייך ההיתר של עודו בידו, דדווקא בכלי שמלאכתו לאיסור התירו, וכיון שנסתר הרא"י ממילא חזר הדין ומותר לטלטלו כל זמן שירצה, אלא דאח"כ חזר בו, דגם נר הוא מוקצה מחמת גופו, וא"כ אין שייך גבי ההיתר כלל, אבל מ"מ נ"מ לדינא בכלי שמלאכתו

צינים

(ו) עמש"כ בס' רס"ו ביאורים ו'. (ח) ונחתה"ש מפרש כוונת המג"א, דר"ל דדניו כניסול מתם, דלא כהרמב"ם, אבל כמ"ז בס"ק כ"ה העתיק לדינא כהתו"ש, וכ"מ בסו"ע הרב עסי' ז', ועמש"כ בס' רמ"ג ביאורים ב'. [נחתה"ש שלפניו ה"ו הגירסא ונמכשל בשבת או בשוגג אסור עד מוצ"ש, ולאחרים מותר אפילו מיד, ובמזיד וכו'.

הי' טימן ה
ז' רפ:
יז ע"א; וזכ"ס
יט, כ:
ל"ג ע"ב;
ז' טס ד"ה
ונח:
י' טס ד"ה
יעבד:
ט"ז טס ד"ה
לאחר:
טס (פז, כ ד"ה
המנין) טס קמ
ד"ה קו:
[משנה] פסק
הנה ט' פס
טו טס ד"ה והל
המנינות, דטס
פסק (כ) [כ]
טס סמ"ג [נלו]
קו וכן כחז
טימן רב עמד
המנוח טימן רב
יח טס ד"ה י"ח
ולשתי המנוחות
ה הכרע:
א"ש [טימן כז]
המנוח ט' ה ד"ה
טס המנוחות
קמא דמניע
מוסקס [הנח
ז טס כחז; וי' רב
זו טס י' סה, ט'
טול [פסק קי'
ממא דרבי יוס'
ז ק"ח ע"ג;
ז טס מוספת
מ, ה ד"ה דדג'
ז טס פ"ד סימן ו'
דע עלי על שנת
שנת ברכות כ"ו
דע יונה טס י' כ
ד"ה רב טלן:

[סס קנה, ב ד"ה המנין] כחז, כשני עין [מנין על ימין] המנין של המנין, וזהו ליה לדעים ואסור, עכ"ל:
וא"כ אי אפשר להמיר הקשר אלא א"כ יגיה השקיס מעט ונמכין שמי השקיס בכרישו של המנוח, (וכו) והוא ליה לדעים ואסור, עכ"ל:
מו מניח ידו עליהם. מפני הרואים, ומשום ציון הפעילין שלא ימחו לא להציאם דרך מלגוס לעיר (רש"י ב"ב טו, ס' א'
ד"ה מניח ידו): מו דומיין קאי.
ואם עמד לתקן המשאוי פטור
(רמב"ם שנה פסק י"ג הלכה ו, וכן
משמע מלשון רש"י שנה קנה, ב ד"ה
ת). עיין מה שכתבתי סעיף א' [פ"ק
ט]: יז לא בביטוי. לכיון דלמי
כז לית ליה הכוונת צריכה:
יח דהוא הדין לביטוי. היינו
במקום שאין יכול להוליסה פחות
פחות מדי' אמות, כגון שממיר
מלמט, והוא הדין אם יש עמו
מנוח וממירא כשימנה ויטלנה
כמו שכתוב בסעיף ב' יגלוהו
הלמט, דשרי לרוך (ספר המנוח
טימן רב). ולדין דלן לנו רשות
הרכיב גמורה אפשר לכולי עלמא
שרי בכל ענין (שלטי הגבורים שנה
סו, ה אות ג): יט יכ"ז אי"ך
עמו. כיון שהוא מידו יכול להניחו
ככל מקום שירצה, כמו שכתוב סימן
ש"ס סעיף ג' [פ"ק ו]. ולדין עיין
בשנת דף ל"ה [ע"ב] איתא שהלמיכו
להמנין לקבל שנת עד שיגיע
המוקע השופר, ויש לומר דע"כ
עדיף שלא יצוא לדי ק': כ ואל
הוא בשוק, או (במקום שאין
עירוב (טס אגודה ב"ה סימן ה).
ונראה לי דאם ממירא דהעכו"ס
יקחוהו בשוק רשאי לרוך, כמו
שכתבתי לעיל [פ"ק יז]:

בנחת י"י"י (א) שלא ישרבו י"י"י (ב) ולא יניחם על הבתמה
משום צער בעלי חיים:
י' (ג) חשבה לו בדרך ותפלן בראשו או שיושב
בבית המדרש בשדה וחשבה לו (ד) מו מניח ידו
עליהם עד שמגיע לביתו ואם יש בית סמוך לחומה
שנשמרים בתוכו מניחן שם:
יא היתה חבילה מונחת על בתיפו יי וקדש עליו
היום רין החתיה עד ביתו ודוקא רין אבל לילך לאש
לא דביין דלית חיבורא אתי למעבד עקרה והנחה
י"י מו דומיין (ט) קאי ולא אדעתיה אבל רין אית ליה
חיבורא ובי משי לביתיה בי חיבו דלא קאי פורתא
ואשתבח דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד ודיק
לה בלאחר יד י"י היינו שלא בדרך ודיקה כגון מבתפו
ולאחריו:
יב (יז) יש אומרים דדוקא בחבילה התירו לעשות בן אבל יז לא בביתו (יח) ויש
אומרים יד דהוא הדין (יט) לביטוי: הגה (סו) וי' שכתב כיון עליו שנת אש הוא
בבית י"י יכול ליק' עמו [למדן] י"י להמיר מנוח וליפול טס להניעו ב (יא) ואם הוא בשוק (יב) אסור
להניחו לביתו רק ממיר מנוחו ושוק הוא נופל ואומר לגוי (יג) לשמו (יד) ואם מניחו אין לחוש ועיין
לקמן סימן ש"י י"ג (ט) אש הכים פטור כנגדו מה דינו:
יג (טו) מצא ארנקי (פירוש כ"ס, רש"י עירובין עט, א ד"ה אפילו) בשבת כ"א אסור (י"א) ליטלו
אף על פי שירא פן יקדמו אחר:
סימן רסז
דין התפלה בערב שבת. ובו ג' סעיפים:
א (כ) (כא) בתפלת המנוחה דערב שבת אין נופלים על פניהם:
ב (כב) א מקדימין להתפלל ערבית יותר מבימות החול (כ) ובפלג המנוחה יכול להדליק

[כ] ולא יניחם בו, ר"ל, אפילו לבטל כלי מהכונו מותר, דקיימן לן צער בעלי
חיים דאורייתא, כמו שכתוב בפרק ב' דבבא מציעא (ל' א') [לא] ע"א. וזהו
שכתב [השיימן ולא יניחם] בו, ר"ל, בכל ענין, דמראמרינן שם (שבת קנה, כו
והאיכא בו, משמע דלמאן דאמר צער בעלי חיים דאורייתא צריך לפורקן;
[יג] ונשיא נן השבחה בו או, כפירוש רש"י שם [בית טו, א] ד"ה ויהי בא בדרך,
ולעיל סימן ל' סעיף ד' כתב כפירוש חספות [טס ד"ה הן] [יד] [ב"ב] י"י
אומרים דדוקא, מלא הוכיר במתניחין [שבת קנה, א] היתר זה, ולא בגמרא [טס
ע"ב] דאסור אין שם כו': [טז] ויש אומרים דהוא הדין, ובמקום שאין יכול
[באחד] מאלו האופנים הג' [סעיף א-ו], ולכן לא הוכירו, ועיין מ"א [סימן חן]
[טז] [הנה] ובי שבת בו אש, [טס] מ"ג א, בצריך למקומו, אלמא כיון שהוא
כבר בידו יכול להוליכו לכל מקום שירצה ואין משום איסור שלטול, אבל לא נראה, דשם התחלת הטילוטל הוא בהיתר, וכל הטילוטל הוא בהיתר, מה שאין
כן כאן שבאיסור הוא, ומו שאכל שום ורצה נודף וכו' [בביתו וא, א], וראה כמה שכתוב בסוף פרק ב' דשבת (לח, ב) אמר רבי יוסי רבי חנינא שמעתי כו'
מקום צנור בו, ואף שנדחק במ"א [סיף זט] ליישוב, לא נראה דבריו כלל וכלל, וכן בתוספתא סוף סוכה (פ"ג הלכה ו) שמשלכת הפתילה מידה בקבלת שבת;
[יז] ואם הוא בשוק, כנזכר לעיל סעיף ח': [יח] [נשיא ין מצא ארנקי, מהא דבבא מציעא ט' א', דלא כרמב"ם, כנזכר לעיל סעיף ז' [סיף חן]
רסז [כ] ונשיא או בתפלת המנוחה, מועד קטן כ"ז א', סאימתי וזקיפתין אן כו': [כ] [נשיא בן יבפ"ג, אליבא דרבי יהודה (בביטוי בו, א), כמו שכתוב בגמרא
(טס כו, א) בהדיא, וקא משמע לן דאף בשבת, אין או הקדמה, כמו שכתוב לעיל בסימן רס"ג סעיף ד' וסימן רס"א סעיף א' [בתה] [ו]סעיף ב' בהג"ה:
לבושי שרד
כאגודה נופיה הובא כנ"י סימן ש"ט (עמוד שש ד"ה מלחין), כתב בשוק או כרוסו
שאין בו עירוב, וביאור לשון זה לריך עיין קמא:
איזור מפרשים
אלו על הרמ"ם [שם], צריך עיין ודוק, ע"כ:
יב וזהו שכתב [שם] אסור להביאו, נ"ב, ולדין שאין לנו רשות הרבים [בתורה] [סימן
ההוא] יי' יתיר [ו] יתיר לילך לביתו:
איזור מפרשים
הוא על הרמ"ם [שם] שלא ישרבו, נ"ב, עיין תרושי רש"י א' [שבת קנה, ב ד"ה היתר] מרבת
הא דאוקמה במלוסא, ולא אוקמה בקרני דאובנא ובשלישי דרבני ע"ש, מוכח

זוניה לרמ"א
זודה מסכת ביצה
ה' [בית יוסף סוף
ש"ט עמוד שש ד"ה
מלחין טו]:
זע"ף ו בהגה:
זכות שלמה
[שם] בו מקדימין
ב"ב שבת וכו', נ"ב
הנשיא כפי"ק ח' ח"ל,
קטן אינו מולא את הגבול
ולא קשה מדי, דקיימא
ונחם י' א' אין מחוסר
לבו גוס, ובשלמא גדול,
ויסוף ליה חיוב דאורייתא,
נמשך בו מופל, אכל
ן, שלא יצוא ליה חוב דין
' וכן, לכן אלהין נזר
גא, ואף דלילה נמשך כוס
ומרו, מכל מקום לעיין
ז דברים הללו הולך אחר
ס, כיון לעיין קדשים [ועיין
א' המנהי ט', ה], ולכן לא
זו מחוסר וכן אש היום
א לדי חיוב דאורייתא, מה
ין כן קטן, וזה שפוט

הצנרת פירצות
הוצאת מים למיין זכרון גאס
חגון. גאס

(הנחת בית בא"ר)
יב וזהו שכתב [שם] אסור להביאו, נ"ב, ולדין שאין לנו רשות הרבים [בתורה] [סימן
(ההוא)] יי' יתיר [ו] יתיר לילך לביתו:

בעוהש"ת

ספר

מ"ל מלאכות

חלק שלישי

הלכות מבוארים, על שאר הלכות שבת
נאמרים, אוהב ד' שערי ציון בשערים, אשר
הלכותיה תלויות כהררים, מדברי ש"ס
ראשונים ואחרונים, ועד השולחן ערוך ונושאי
כליו מחוברים, ואתו עמו דעת גדולי האחרונים,
בהלכתא רבתא לשבתא

בעזר השי"ת החונן לאדם דעת

חיים קלמן גוממאן

ברוקלין נוא יארק יצ"ו

שנת תש"ס לפ"ק

עצמו בודאי צריך לו, ולכן מטלטלו לשולפו מהדפוס, משא"כ כשאין צריך הטלטול כלל י"ל דאסור.

איסור אסור לטלטלו לצורך גופו כל שאין דרכו בחול לשימוש זה, אבל עכ"פ טלטול לצורך מקומו במלאכתו לאיסור השיבי כדרכו לכך.

ודע דעכ"פ מוכח מסוגיית הגמרא דלטלטל כלי בידיו כדי להשיב דעתו או לשחוק בהכלי לא השיבי לצורך גופו. כמו שאסרו בקנים של לחם הפנים דלא השיב לצורך גופו שאינו צורך כל כך כיון דאפשר בלא הקנים לזמן מועט, ה"ה בכל מה שאין צורך אין לטלטלו בשביל כך.

נחזור לברר הך דינא דכל שכבר טלטל הכלי בידיו מותר להניחו באיזה מקום שירצה. L

מטלטלו למקום שירצה

כל היום - או עד מקומו הראוי

→ 7 בפרי מגדים (משנ"ו סוף סי' של"ט) כתב דהיתר

מוקצה כ"ז שבידו אין ההיתר לטלטלו כל היום, אלא כל שכבר אפשר לו לסלקו מידו להניחו במקום הראוי חייב לסלקו מיד, וכמו דמצינו בגמרא (שנת דף ל"ה) דחזן הכנסת שתקע בערב שבת שש תקיעות היה לו מקום בראש גגו להצניע שם השופר עכ"ל. ולכאורה אדרבה שם מבואר שמותר להדליק אחר שש תקיעות, שהרי נתנו חכמים שיעור לחזן הכנסת להצניע שופרו במקום צנוע בראש גגו ששם מניח שופרו, לפי שאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות. הרי מניח שופרו מידו לפני שקדש היום שלא יטלטל כלל מוקצה, אבל כל שכבר הוצרך לטלטל דבר מוקצה בשבת, מנא לן שצריך לסלקו מיד שאפשר לסלק המוקצה מידו. ואפשר כוונת הפמ"ג מדחזינן שתקנו לתקוע מעט לפני שקידש היום כדי שלא יבא לטלטל מוקצה שלא לצורך, ואע"ג דהרי הוא בידו בהיתר, חזינן דאף במקום שהותר לא התירו אלא עד שיצניעו במקומו הראוי. ועי' מש"כ הפמ"ג (א"א סי' ש"ה סק"ו) שדעתו נוטה לדינא דדוקא להצניע באותו חדר מותר ע"כ. ויש להשוותו עם דבריו שבסי' של"ט הנ"ל, דצריך להצניעו תיכף ומיד במקום האפשרי.

76 ג' בשו"ע (סעיף ג') כלי שמלאכתו לאיסור שנטלו לצורך גופו או לצורך מקומו, מותר להניחו באיזה מקום שירצה, דכיון שהוא כבר בידו, רשאי לטלטלו יותר (מג"א סק"ו). ומקורו מתוס' (פ"ה דף ג' ע"ב ד"ה אגל) דלרבי יצחק (שנת דף מ"ג ע"א) דאין כלי ניטל אלא לצורך דבר הניטל מוקי לה ברייתא דמתיר לכפות כלי על ביצה הנולדה בשבת בצריך למקום הכלי, וכל שכבר בידו אף לרבי יצחק יכול לטלטלו לכפות על גבי הביצה, כמו כן לדין בכלי שמלאכתו לאיסור כל שהתחיל הטלטול לצורך גופו או מקומו מותר להוליכו אפי' בחדרו אם ירצה, עכ"ל. וכ"ה בחידושי הרשב"א (דף קכ"ד ד"ה מדסקט) שהוכיח אליבא דרבי נחמ" דס"ל אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו, כל שטלטל הכלי לצורך תשמישו מניחו אח"כ באיזה מקום שירצה, דאלת"ה תקשי (אלינא דננא שס) היכי מטלטלינן להו ומפקינן להו (לסקעות אחר אטילה) מכוליה ביתיה, עכ"ל. [בתוס' (שנת דף ל"ו ד"ה ה"א רפי נחמ"י) הביאו פלוגתת רש"י ור"ת אליבא דרבי נחמ"י אם שרי לצורך מקומו, ובחידושי הרשב"א שם (דף קכ"ד) הכריע להיתר לטלטל לצורך מקומו גם לשיטת רש"י אליבא דרבי נחמ"י, דס"ל דכלי שמלאכתו במיוחד למלאכת

אמנם בשו"ע התניא (קונ"א סי' ש"א אות י') כתב דהיתר שכבר בידו לא התירו אלא

לדבר שיש לה גבול וסוף שיטלטל למקום שירצה שיצניענו שם, אבל לא לילך עם המוקצה כל היום שלזה אין גבול, ומשו"ה במי שהחשיך בדרך וכיסו עליו יש איסור טלטול מוקצה אף שכבר המוקצה עליו, כיון דעומד לפוש פחות פחות מד' אמות חשיב הטלטול כאין לה גבול דיעמוד עצמו כמה שירצה וכו', עכ"ר. משמע משו"ע התניא דהברירה בידו לטלטל לאיזה מקום שירצה להצניעו, ואין צריך לסלקו מיד, ויכול לטלטלו למקומו הראוי להניחו שם, ולשיטת הפמ"ג נראה דכל שאפשר לסלקו חייב לסלקו תיכף ומיד.

ובספר תוס' שבת (סי' של"ט) נוטה דעתו להיתר, דאין צריך לסלקו תיכף ויכול לטלטל כפי צרכו להצניעו, והתיר עפ"ז לשושבינן שאוחזים הבדלה בעת החופה, דכל שהדליקום קודם שחשכה מותר הם לאחזם בידיהם כשהם דולקים אף לאחר שחשכה (רק מולד להחמיר לשיטתו דנמוקיה מחמת גופו שאין לו היתר טלטול בשבת לא שייך היתרא לטלטלו משום שכבר המוקצה בידו כלהלן).

76 אי יש היתר בטלטול מוקצה בשוגג או מזיד

הנהגה הך היתרא כל שכבר המוקצה בידו, היה מקום לחלק דדוקא בשנוטלו בידו בהיתר לצורך גופו ומקומו, תו לא חלה עליו איסור לטלטלו עד שיצניעו כנ"ל, אבל בנטל המוקצה בידו באיסור בשוגג י"ל שצריך לזרקו מידו. אמנם במג"א (סי' ש"ח סק"ז) מפורש, דגם בשכח ושגג ונטל דבר מוקצה בידו מותר לטלטלו להצניעו. ואף במזיד הדין כמבואר בשו"ע התניא (סי' ש"ו סעיף ל"ה נמוסגה) שכתב בא"ד: לפי שאף ישראל התופס מוקצה בידו "בזדון או בשגגה", מותר לטלטלו בעודו בידו לכל מקום שירצה, עכ"ל. הרי דפשיטא ליה

לדמות מזיד לשוגג, ואף שלא התחיל לטלטל בהיתר אין לחלק, וכמו דבשוגג התיר המג"א להצניעו כל שכבר בידו ה"ה דמותר במזיד מסברא. אבל בביאור הגר"א (סוף סי' רס"ז) משמע דדוקא בהתחיל הטלטול בהיתר מותר, דהקשה שם וכי מי שאכל שום וריחו נודף וכו', וכן בספר תוספות שבת (סי' ש"ח סק"א) חולק על המג"א שהתיר בשכח, וס"ל דדוקא התחיל בהיתר מותר, ועיין בית מאיר (סי' ש"ח סעיף ג').

L

מוקצה מחמת חסרון כים

בגמרא (דף קכ"ג) הכל מודים בסיכי זיירי ומזורי כיון דקפיד עלייהו מייחד להו מקום. ופי' רש"י כלי אורגין וקפיד עלייהו אומן שלא יתלכלכו ושלא יתעקמו, מש"ה אף דשאר כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטל לצורך גופו ומקומו הני אסירי (עיי"ש ברש"י דמפרש הכל מודים רבנן דחלקו על רבי נחמיה קאי, אבל בתוס' דף מ"ו מפרשי הכל מודים דגם רבי שמעון החולק על רבי יהודה מודה בסיכי וכו').

שיטת פני יהושע

בפני יהושע (שנת דף מ"ו) כתב לחדש דדוקא כלים שמלאכתן לאיסור דומיא דכלי אריגה הנ"ל אם קפיד ומייחד להו מקום יש עלה דין מוקצה מחמת חסרון כים, משום דדוקא כלים שמלאכתן לאיסור התירו לצורך גופו ומקומו משום דחזי לתשמיש אחריני, משא"כ בהנך כלי אריגה דקפיד עלייהו תו לא חזי לתשמישי אחריני. אבל בכלים שמלאכתן להיתר אף דקפיד ומייחד להו מקום הלא חזי לתשמישתיה בשבת עצמה אין עלייהו דין מוקצה מחמת חסרון כים, וכ' הפנ"י דכן הוא משמעות סגנון הש"ע (ריש סי' ש"ח) עכת"ד.

וראייתו מריש סי' ואל (סו)

דנחית המחבר שם מוקצה מחמת חסרו של מילה ואיזמל שי דוקא כל הנך שמלא כאלו שהם מלאכתן מחו

ועי' עוד בש"ע ד בתוך דבריו

לאיסור ומקפיד ע חסרון כים. אולם א שמלאכתו להיתר עלייהו, כגון ציור ט בכהא"ג חל עלייה ועי' חזון איש (סי' משמע כמשנה ברוו מקום מחמת הקפדו כים, וכן ולדוגמא להשתמע

שיטו

אולם התוס' שב האריך להג בבלים לא גזרו עג רק אם כבר חל על לאיסור מעליגן ד מקום יש עליו דין אבל בכלי שמלא ומייחד להו מקום עיי"ש שכתב לייש המיוחדת למעות לאיסור שיאסר בדי ולפי שיטתו אף צי להו מקום לא הוי עי' תהל'